

Sukelluksia

sosiaaliseen mediaan
ja verkkopalveluihin

Heiluttaako häntä koiraa?

Sähköisten viestintäkanavien kehitys on ollut viime vuosina melkoista. Kun vielä muutama vuosi sitten tuntui siltä, että suomalaiset kulkivat korva kiinni luurissa, usein kovaa kailottaen paikassa kuin paikassa, on viestintä muuttumassa kasvottomammaksi ja äänettömämmäksi. Nyt me viestimme yhä useammin verkoissa mikron kuvaruutua tai kännykän kuvaruutua tuijottaen.

Uusi tapa välittää edelleen tietoa ja vastaanottaa sitä edellyttää uudenlaisia valmiuksia. Kun kontakti naamakain ja korvakkainkin puuttuu, jää jäljelle vain mustaa valkoisella, eli teksti ruudulla tai paperille tulostettuna. Ei ole aivan yhdentekevää, mitä viestissä lukee, kenelle me viestejä lähetämme ja keneltä niitä vastaanotamme, ja miten me niihin reagoimme.

Viestinnässä tarvitaan hyvin samanlaisia taitoja kuin opetustyössäkin. Pitää osata ottaa huomioon erilaiset kohderyhmät ja löytää parhaat keinot viestin perillemenoon. Pitää myös osata varmistaa, onko viesti mennyt perille. Taito asettua toisen rooliin on keskeinen.

Uskoisin, että helsinkiläisillä opetustyön ammattilaisilla ja muullakin opetustoimen väellä on hyvät valmiudet oppia hallitsemaan mallikkaasti verkkoviestinnän taidot. Meillä on jo paljon osaamista verkon hyödyntämisestä opetuksessa. Myös viestinnän perustaidot ovat yleensä aika hyvin hallussa. Nyt voisimme yhdessä pohtia, miten parhaiten hyödynnämme verkkoa opetustoimen sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä, josta tärkeä osa on viestintä kodin ja koulun välillä.

Wilma on koulun työväline, kuten Fronter ja sähköpostikin. Miten näitä välineitä käytetään päivittäisessä työssä järkevasti ja tehokkaasti, ja miten viestintää hoidetaan myös muilla, perinteisemmällä keinoilla, siinä on tälle vuodelle pohtimista. Tavoitteena on, että eri viestintäkanavien käyttöön löydetään hyviä käytäntöjä, jotka helpottavat arkityötä, ja joista muutkin voivat ottaa mallia.

On myös tarpeen pohtia, mikä on opetustoimen suhtautuminen mm. wikeihin, blogeihin, Facebookiin ja muihin sosiaalisen median kanaviin. Väistämättä meidän on otettava kantaa siihen, miten jatkossa toimimme, sillä suuri osa suomalaisista käyttää näitä kanavia ja toivoo sinne myös tietoa julkisista palveluista. Aivan hallitsematta emme voi kuitenkaan näille kanaville mennä.

Opetusvirastossa työestetään tämän vuoden aikana linjauksia ja käytännön ohjeita sähköisten viestintäkanavien käyttöön. Tämä ei yksin riitä, vaan olennaista on se, että jokaisessa viraston yksikössä sovitaan, miten eri kanavia yksikössä käytetään.

Tietotekniikka on hyvä renki, mutta huono isäntä. Ei siis anneta hännän heiluttaa koiraa, vaan otetaan uudet viestinnän välineet kunnolla haltuun. Meillä opetusvirastossa on siihen erinomaiset mahdollisuudet.

Tämän Kouluhelsinki-lehden teemana sähköisten palvelujen kehittäminen. Kannattaa lukea, mitä kaikkea verkossa nyt tapahtuu.

Liisa Suoninen
Viestintäpäällikkö

Är det svansen som viftar på hunden?

De elektroniska medierna har genomgått en avsevärd utveckling under de senaste åren.

För bara några år sedan gick finländarna omkring med luren klistrad till örat, ofta högljutt pratande var de gick och var de stod, men nu håller kommunikationen på att förändras och bli mer anonym och ljudlös. I dag kommunicerar vi allt oftare på nätet, stirrande in i en datorskärm eller mobilens display.

Det nya sättet att förmedla och ta emot information kräver också nya färdigheter. När kontakten ansikte mot ansikte och öra mot öra sakna är det som återstår svart på vitt, dvs. texten på skärmen eller utskriften på papper. Det är inte helt oviktigt vad vi skriver i våra meddelanden, vem vi skickar dem till och vem vi tar emot meddelanden från, och hur vi reagerar på dem.

I kommunikationen behövs samma slags färdigheter som i undervisningen. Man måste kunna ta hänsyn till olika målgrupper och hitta de bästa metoderna för att få fram budskapet. Man måste också kunna försäkra sig om att budskapet har nått fram. Förmågan att sätta sig in i en annan människas situation är av största vikt.

Jag är övertygad om att lärarna i Helsingfors liksom också övriga anställda inom utbildningsväsendet har förmågan att lära sig hantera kommunikationen på nätet på ett exemplariskt sätt. Vi har redan stor kompetens när det gäller e-utbildning. De grundläggande kommunikationsfärdigheterna är inte heller främmande för oss. Det vi nu ska göra är att tillsammans fundera på hur vi bäst kan utnyttja webben i den interna och externa kom-

munikationen, av vilken kommunikationen mellan hemmet och skolan är en viktig del.

Wilma är ett av skolans arbetsredskap, liksom också Fronter och e-posten. Något att fundera på under detta år är hur dessa medel ska användas klokt och effektivt i vardagen och hur kommunikationen ska skötas också med hjälp av andra, mer traditionella metoder. Målet är att hitta bästa möjliga sätt att använda de olika kanalerna, sätt som underlättar det dagliga arbetet och som också andra kan ta efter.

Det vi också ska fundera på är hur utbildningsväsendet ska förhålla sig till bl.a. wikier, bloggar, Facebook och andra sociala medier. Oundvikligen måste vi ta ställning till hur vi ska handla i framtiden, eftersom en stor del av finländarna använder dessa medier och gärna ser att där också finns information om den kommunala servicen. Helt okontrollerat kan vi ändå inte kasta oss in i de sociala medierna.

I år kommer utbildningsverket att dra upp riktlinjer och utarbeta praktiska anvisningar för den elektroniska kommunikationen. Detta är ändå inte nog, det viktigast är att man inom varje enhet bestämmer hur man ska använda de olika medierna.

Informationstekniken är en bra dräng, men en dålig husbonde. Låt alltså inte svansen vifta på hunden utan ta kontrollen över de nya kommunikationsmedlen. Inom utbildningsväsendet har vi ypperliga möjligheter att göra det.

Utvecklingen av de elektroniska tjänsterna är temat för detta nummer av Skolhelsingfors. Läs om det som händer webben just nu.

Liisa Suoninen
Informationschef

Teemana sähköiset palvelut ja viestintä verkossa

Kansi Kansikuvassa Itäkeskuksen lukiolaisia: Kusum Sharma (vas.) Harry Zwiers ja Jalia Mustafa.

4-11 Teema

12-13 Skohelsingfors

15 Linjoilla

16 Ajankohtaista

17 Tapahtumia

18 Henla, Iivari, Valtakunta

19 Saksittua, Kalenteri ja Mennyt Maailma

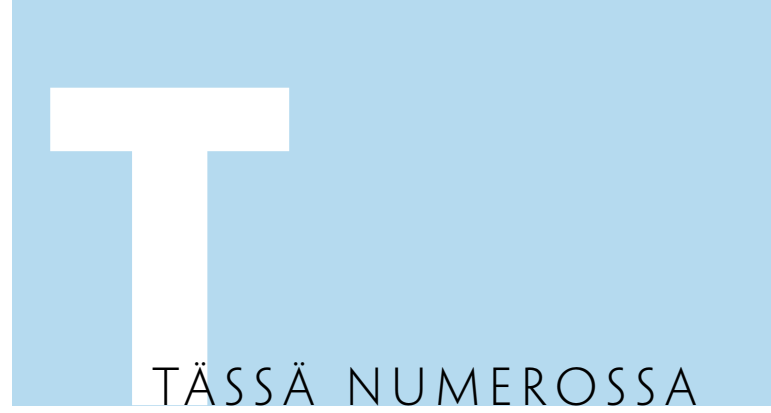
20 Kouluhelsinkiläinen

5 Itäkeskuksen lukion opettaja **Anna Leino** rakentaa englannin kurssit blogien ympärille.

12 Kristian Roos på utbildningsverkets mediecentral vill få lärare att se IKT i undervisningen som ett naturligt redskap i lärandet, i stället för ett tekniskt hinder.

TÄSSÄ NUMEROSSA

20 Takasivun Kouluhelsinkiläisiä-palstalla on opinto-ohjaaja **Anu Japison**.

3 KOLMOSSIVU

LIISA SUONINEN

Kouluverkon tarkistusesitykset lautakunnassa maaliskuussa

Helsingin kaupunginhallitus päätti iltakouluksaan 18. tammikuuta pyytää kaupungin eri hallinnonalojen toiminnoista vastaavia lautakuntia ja niitä vastaavia johtokuntia arvioimaan oman hallinnonalansa palveluverkon kehittämistarpeet. Kaupunginhallitus kehotti kaikkia kaupungin virastoja ja liikelaitoksia tehostamaan toimitilojensa käyttöä ja etsimään tilojen yhteiskäyttömahdollisuuksia.

Lautakuntien ja johtokuntien tulee tehdä kaupunginhallitukselle 30. maaliskuuta mennessä esitykset mahdollisista toimitilojen käytön tehostamisista ja yhteiskäyttömahdollisuuksista sekä sähköisten palvelujen kehittämisestä. Kaupunginhallitus on myös kehottanut valmistelemaan esityksen koulujen iltakäytön tehostamiseksi siten, että iltakäytön uudet periaatteet voivat astua voimaan 1.1.2011 alkaen.

Pohjana kaupungin väestöennuste

Palveluverkkojen tarkastelun pohjana opetustoitossa on kaupungin vuosittain päivitettävä väestöennuste. Palveluverkon kehittämisesitykset koskevat yhteensä kymmentä aluetta, joilla on tulevina vuosina tarvetta vähentää peruskoulun oppilaspaikkoja oppilasmäärän vähenemisen takia.

Perusopetuksessa lähtökohdaksi on, että jokaisella oppilaalla on nimetty oma lähikoulu. Myös lukiokoulutuksen oppilaspaikkatarve perustuu kaupungin väestöennusteeseen. Lukiodien oppilaspaikkatarvetta on tarkasteltu koko kaupungin

tasolla, sillä lukio ei ole alueeseen sidottu koulutuspalvelu.

Koulujen johtokunnilta lausunnot

Opetusvirasto pyysi 15. helmikuuta mennessä koulujen ja oppilaitosten johtokunnilta lausunnot palveluverkon kehittämistarpeista, toimitilojen käytön tehostamisesta, tilojen yhteiskäyttömahdollisuuksista ja sähköisten palvelujen kehittämistarpeista sekä kaupunginhallituksen käsittelyssä olleesta ehdotuksesta koulujen ja oppilaitosten palveluverkosta. Johtokunnat saivat esittää vaihtoehtoisia ehdotuksia koulutilojen tehostamisesta ja yhteiskäytön mahdollisuuksista.

Palveluverkon kehittämistä käsitellään opetuslautakunnan suomenkielisen jaoston kokouksessa 9. maaliskuuta ja 23. maaliskuuta, jolloin on myös opetuslautakunnan kokous. Päätökset mahdollisista sivutoimipisteiden lakkauttamisista tekee jaosto, muu päätöksenteko on kaupunginvaltuustolla.

Kuntalaisia kuultiin

Kaupunki kuuli kuntalaisia palveluverkosta ja palveluverkon kehittämisestä. Keskustelua käytiin internetiin perustetulla palautekanavalla 15.2.-5.3. Kuntalaiset keskustelivat ahkerasti palveluista, ja palautettakin tuli. Ei ollut yllätys, että opetustoimen asiat kiinnostivat eniten.

Palveluverkkoa koskeva palaute ja keskustelu liitetään palveluverkkoa koskevan päätöksentönnön materiaaliksi.

PERTTI NISONEN

Rakennetaan tietoa yhdessä

– sukeltaen sosiaaliseen mediaan

TIINA SANDBERG

Sosiaalinen media on osa todellisuutta, jossa elämme. Asia, joka on otettava haltuun. Hypetyksen takaa avautuu tärkeitä ilmiöitä, kuten yhteisöllinen tiedon tuottaminen, ja eettisiä ja moraalisia kysymyksiä. Kenties aivan uusi tapa opettaa...

KUVAT PERTTI NISONEN

M

ediakeskuksen erityissuunnittelija **Jukka Orava** luo katsauksen, mitä on sosiaalinen media.

– Koko internet, ihan peruslähtökohdiltaan, on sosiaalinen media.

Sosiaalisella viitataan yhteisölliseen, jakamiseen, ja sitähan internetissä tehdään jatkuvasti hyvin erilaisissa konteksteissa.

Hän ei halua väheksyä Facebookia, blogeja tai muita henkilökohtaisen kokemuksen, identiteetin ja erilaisten teemojen kautta jakamiseen sopivia sovelluksia, mutta haluaa tähdentää, että sosiaalisen median koko kuva on paljon laajempi ja mielenkiintoisempi kuin tämä.

– Yhteisen kokemuksen jakaminen ja sen päälle rakentuva uusi tieto, on mielestäni sosiaalisen median tärkein ominaisuus, ainakin koulukäytössä, hän jatkaa.

Tämä toimintatapa on ollut netissä erilaisissa yhteisöissä käytössä jo aivan alusta asti. Erilaisilta asiantuntijapiireiltä se on vähitellen siirtynyt yleisempien yhteisöjen toimintatavaksi. Kaikkien tuntema esimerkki olkoon vaikka Wikipedia.

Oravan mielestä oleellista on tavoite, jonka eteen tehdään työtä pitkäjänteisesti, yhdessä.

– Keskusteluryhmiäkin on ollut aina, sosiaalinen media ei sinänsä ole mikään uusi juttu. Helppo käyttöösiintymä kuitenkin imee mukaansa isoja massoja, mikä taas kiinnostaa markkinaväkeä, erityissuunnittelija **Pasi Silander** selittää.

Hänen mielestään keskustelun painopiste pitäisi kouluissa siirtää takaisin pedagogiikkaan ja eettisiin ja moraalisiin kysymyksiin.

– Voidaan puhua tuottamisen vallankumouksesta: jokainen sosiaalisen median käyttäjä voi itse tuottaa ja julkaista tietoa yhteisesti jaettavaksi. Musiikkia, videoita, tekstiä, kuvia. Kysymys kuuluu: kuka omistaa tiedon?

Painopiste pysyy opetuksen sisällössä

Opettajien olisi hyvä katsoa hypetyksen taakse ja lähestyä asioita opetus suunnitelman ja pedagogiikan kautta. Tekniikka ei luo merkitystä. Kysymys ei ole tekniikasta, vaan siitä mitä ollaan tekemässä ja mitä lisäarvoa tekniikka tuo.

– Uuden yhteisöllisen opiskelun ja tiedonhankinnan sisäistäminen on sosiaalisen median ydin, Silander kiteyttää.

Opetusviraston mediakeskuksen väkeä: Liisa Lind, Pasi Silander ja Jukka Orava.

Opetustyön kannalta mielenkiintoisia

- Yhteisöllinen työskentely, yhteisön tuki
- Oppimisen, opitun näkyväksi tekeminen
- Julkaiseminen, kommentointi, jakaminen (myös opettajien kollegiaalinen ja professionaalinen)
- Erottamaton osa nuorten toimintaympäristöstä: ymmärrettävä koulussa ja kotona mistä on kyse
- Nuorten medioiden käyttö ja tuottaminen lisääntynyt (mediataidot)
- Informaalin tiedon ja oppimisen, ja formaalisen opetuksen yhteensovittaminen

Opetustyössä otettava esille

- Julkisuuden ja avoimuuden asteet ja niiden vaikutukset sille mitä julkaistaan ja miten toimitaan
- Tiedon arviointi ja lähdekritiikki
- Etiikka ja moraali: miten toimitaan ja viestitään, henkilösuoja, hyvät tavat
- Sananvapaus ja vastuullisuus
- Tietoturva (pääsy, palvelimen sijainti, suojaukset, virukset)

- Tietoyhteiskunnassa ja oppimisessa tiedonhallintataidot - tiedonhankinta, tiedon yhdessä rakentaminen ja arvioiminen - ovat ratkaisevan tärkeitä. Sosiaalisen median eri sovelluksilla voi rakentaa itselleen välineitä nopeasti muuttuvan tiedon ja ajankohtaisen tiedon hallintaan, mediakeskuksen johtaja **Liisa Lind** kuvailee.

Hypää sekaan rohkeasti

Sosiaalista mediaa ei opi muuta kuin osallistumalla. Vaikka opettajan ei tarvitsekaan surffailla trendin aallonharjalla, sekaan on hypättävä.

- Teknistä osaamista tärkeämpää on ymmärrys ja kokonaiskuvan hahmottaminen, pienestä voi lähteä liikkeelle, kysellä kollegoilta ja oppilailta vinkkejä, Orava kannustaa.

- Kasvattajilla on vastuu. Vaikka lapset ja nuoret oppisivatkin itsekseen teknisiä taitoja kotona tietokoneen ääressä, eettisten ja moraalisten valmiuksien oppiminen vaatii aina sosiaalisen kontekstin ja tietoista opetus- ja kasvatustyötä. Vain koulu voi nämä oppilaille tarjota, Silander jatkaa.

Sosiaalinen media on muuttanut maailmaamme globaalimmaksi ja yhteisöllisemmäksi, monimutkaisemmaksi. Yksilön lisääntyneiden mahdollisuuksien myötä myös vastuu kasvaa. Sellaiset kysymykset kuin yksityisyydensuoja ja tekijänoikeudet ovat keskeisiä, mutta vain jäävuoren huippu.

Sosiaalisen median kautta avautuva maailma on moniarvoinen ja kompleksinen, nuoret tarvitsevat sielläkin aikuisen tukeen. Meidän on lähdettävä mukaan, uskallettava ottaa askeleita eteenpäin ja opeltava uusia mediataitoja.

Opetusviraston mediakeskus järjestää vuoden 2010 aikana koulutusta sosiaalisesta mediasta ja tieto- ja viestintätekniikan käyttöön liittyvistä eettisistä ja moraalista kysymyksistä. Tarkemmat tiedot Opevetinistä.

Englannin kurssit blogien ympärillä

Itäkeskuksen lukion englannin opettaja vannoo sosiaalisen median nimiin opetuksessa. Viime syksystä alkaen **Anna Leino** on rakentanut kaikki kurssit blogien ympärille - oppilaat ovat innostuneita ja motivoituneita. Paitsi englannin opettaja, hän on mitä suurimmassa määrin mediakasvattaja.

Leinon mielestä opetus blogien ympärillä on kerta kaikkiaan upeaa: innostavaa, vuorovaikutteista, monipuolista, kansainvälistä...

- En väitä, että tämä tapa sopii kaikille, mutta itse en ole kohdannut yhtään negatiivista puolta.

Sosiaalisen median, tässä tapauksessa blogityökalun, käyttö on helppoa, mutta opettajan ajankäyttö kyllä on mietittävä ihan uusiksi.

Leino kertoo roikkuvansa mielellään netissä.

- Nuoria pitää valvoa verkossa lähes reaaliaikaisesti. Työmäärä ei blogien käytön myötä vähene.

Paitsi valpas opettajan on hyvä olla kirjallisesti tuottelias. - Arvioin ja kommentoin jatkuvasti. Tämä sopii opettajalle, jolle sanallisen palautteen tuottaminen on luontevaa. Numeroitahan nettiin kaikki nähtäväksi ei ole sopivaa laittaa.

Mediakasvatus ja blogien julkisuus

Nuoret ovat teknisesti näppäriä ja tottuneita sosiaalisen median käyttäjiä, mutta kovin ymmärtämättömiä julkisuuden rajojen ja verkosta löytyvien opiskelutökalujen suhteen.

- Mediakasvatus on ehdottomasti vaikein pala opetustani, mutta myös palkitsevaa.

Nuoret liikkuvat netissä todella surutta. Lataavat sisään ja ulos tavaraa miettimättä mitä tekevät. Leinon mukaan on hyvä, että edes joskus tätä tehdään valtuissa olosuhteissa, opettajan aikuisen silmän alla.

- Blogiopetuksen julkisuutta kauhustellaan, eikä mietitä että nuoret ovat IRCissä, facebookissa ja chatissa jatkuvasti ilman valvontaa. Kurseillani voin opettaa julkisuuden hallintaa, kertoa mitä netissä saa ja mitä kannattaa tehdä.

Hän puuttuu asiattomiin kommentteihin ja valistaa tekijänoikeuksista, mutta keskustele myös blogien sävystä, esimerkiksi siitä kuinka henkilökohtaisia juttuja kannattaa kirjoittaa.

Julkisuus sinänsä on hänestä vain hyvä juttu, sillä se luo sopivan paineen, joka motivoi oppilasta yrittämään. Nuoret haluavat kertoa oman tarinansa ja olla luovia. He kaipaavat vastakaikua niin vertaisiltaan kuin opettajaltakin ja arvostavat mahdollisuutta saada vaikuttaa yhteiskunnassa.

- Onhan se mahtavaa, jos nuoren kirjoituksella on vaikka tuhat lukijaa ympäri maailman. Tai se, että joku saa palautetta toiselta puolelta maapalloa.

Jokaisella kurssilla tehdään blogi

Käytännössä Leinon englannin kurssit Itäkeskuksen lukiossa toteutuvat niin, että tietyn aiheen ympärille perustetaan kaikille avoin blogi.

Jokainen opiskelija tuottaa blogiin tekstiä ja muuta sisältöä, jota opponenti (arpomalla määrätty kurssitoveri) kommentoi rakentavasti. Lisäksi opettaja kommentoi sisältöä ja erityisesti kielioppia. Kurssit ovat täysin opetussuunnitelman mukaisia. Kurssin muu anti voidaan sekin sijoittaa blogiin, esimerkiksi suullinen esitelmä tai jopa elokuvan pätkä, mutta kurseihin kuuluu myös tavanomaista luokkatyöskentelyä bloggaamisen lisäksi.

- Blogin pitäminen ei ole vain kirjoittamista, vaan siihen kuuluu olennaisena osana visuaalisuus, kuviin ja videopätkien liittäminen, linkittäminen ja kommentointi. Näiden lisäksi liitän usein mukaan mielipidemittauksia, hyväntekeväisyyttä, hyödyllisiä verkkosanakirjoja tai kielioppipelejä ja muuta ekstraa.

Kaikki tapahtuu tietenkin englanniksi - myös blogin ohjaaminen. Näin verkkosanasto tulee samalla tutuksi.

- Olen huomannut, että ryhmähenki vahvistuu kun jokainen kurssilainen saa äänensä kuuluville. Nuoret oppivat toisistaan sellaisia asioita, jotka tavallisesti jäävät piiloon.

Blogit jäävät nettiin kurssin päätyttyä. Kuten kaikki, mikä nettiin laitetaan.

Tutustu ihmeessä! www.englishitis.wordpress.com

Anna Leinon vinkit opettajille

- Kehitä oma tapasi ottaa sosiaalinen media mukaan opetukseen
- Uskalla klikkailla ja kokeilla erilaisia asioita - sosiaalista mediaa on helppo käyttää. Se ei hajoja käsiin ja on ilmaista.
- Netissä voi pelata pelejä, kommentoida, tehdä mielipidemittauksia tai persoonallisuustestejä
- Nettiin voi perustaa oppimateriaalipankin, joka on aina saatavilla
- Pienimuotoinenkin tekeminen kannattaa, tärkeää on yhdessä tekeminen ja aktiivinen kommentoiminen
- Wordpress on hyvä, helppo ja luotettava blogialusta. Kannattaa tutustua ja perustaa oma blogi vaikka heti: www.wordpress.com
- Blogin ei välttämättä tarvitse olla kaikille avoin
- Oppilaiden julkista toimintaa on valvottava, mutta oppilailla on myös varmasti monia opettajalle hyödyllisiä linkkejä!

PERTTI INKONEN

Miten pärjäsimme ilman Wilmaa?

Porolahden peruskoulun väki tuskin muistaa aikaa ennen Wilmaa. Isossa, laajalle alueelle levittäytyneessä koulussa oppilastieto kulkee ja säilyy kätevästi Wilmassa. Se myös taipuu moneen: niin arkaluontoiseen keskusteluun vanhemman ja opettajan välillä kuin nopeaan viestintään kaikille vanhemmille.

Porolahdessa Wilma otettiin käyttöön rymillä kolme-neljä vuotta sitten. Muutosvastarintaa ei juuri ollut.

– Saimme hyvän koulutuspaketin heti, ja aluksi rinnalla käytettiin paperitiedotteita ja sähköpostia. Opettajat omaksuivat Wilman aika pian, vanhemmilla on kestänyt vähän pidempään, luokanopettaja **Sanna Järveläinen** kertoo.

Wilmaa käytetään kahdella tasolla. Sinne kirjaan oppilaan tiedot ja siellä viestitään huoltajille koulun ja oppilaan asioista. – Joka tunnin osalta kirjaamme poissaolot, myöhästymiset, läksyjen tekemiset ja mahdolliset käytösongelmat, kielten opettaja **Iris Schroeder** selvittää.

Järveläinen opettaa toisluokkalaisia, joiden vanhemmat on alusta lähtien totutettu Wilman käyttäjiksi. – Teen viikkoviestin joka perjantai. Kirjaan oppiaineittain mitä on ollut ja mitä on tulossa. Vanhemmat ovat tottuneet viimeistään sunnuntaina vilkaisemaan, mitä Wilmassa on.

Myös kokeiden palautukset kirjataan Wilmaan. Koska siellä voi seurata vanhempien liikkumista, ei kokeisiin enää tarvita allekirjoituksia. Jotkut opettajat kirjaavat sinne myös koearvosanat.

Opettajan ja koulun näkökulmasta Wilma on tietopankki. Sinne kerääntyy kaikki tähdellinen tieto oppilaasta.

– Vanhempainvartiin on helppo mennä Wilman kautta. Ei tarvitse muistaa ihan kaikkea ja toisaalta vanhemmille on näyttää mustaa valkoisella, kirjattua tietoa oppilaan asioista. Esimerkiksi poissaoloista, Schroeder kertoo.

Hän toimii seitsemännen luokan luokanvalvojana, mutta ei välttämättä opeta valvottaviaan jokaisen kurssin aikana. – Käyn Wilmasta katsomassa oppilaiden tietoja. Näin pysyn ajan tasalla niidenkin suhteen, joita en näe.

Wilmassa voi keskustella rauhassa

Jotkut vanhemmat ovat huomanneet, että Wilmassa on hyvä keskustella opettajan kanssa. Vaikeita asioita pystyy pohtimaan kun on aikaa miettiä, mitä sanoa.

– Olemme käyneet pitkiä keskusteluja isoista asioista. Keskustelulle ei ole määrääaikaa, vaan vastata voi kun siltä tuntuu, Schroeder kertoo.

Nämä kahdenväliset sessiot lähtevät yleensä hyvin spontaanisti liikkeelle. Joko opettajan tai vanhemman aloitteesta. Joskus mukaan kutsutaan kolmaskin osapuoli. Opettajista tuntuu, että monen vanhemman on helpompi pysyä rauhallisena ja realistisena, kun lapsen asioita saa punnita mielessään eikä opettajaa tai rehtoria tarvitse heti kohdata kasvokkain.

Oppilaskohtainen tunnus voi joskus olla ongelma. Vanhemman yksityisyyden suoja katoaa, kun molemmat vanhemmat käyttävät samoja tunnuksia.

– Toivoisimme, että oppilaskohtaisista tunnuksista siirryttäisiin huoltajakohtaisiin tunnuksiin, rehtori **Markku Keijonen** sanoo.

Wilma tyhjä – kaikki hyvin

Vanhempien Wilma-aidot ja aktiivisuus vaihtelevat. Joillekin käyttöliittymä on liian monimutkainen, ja osa ei halua seurata oppilaan tietoja.

Sanna Järveläinen (vasemmalla), Markku Keijonen ja Iris Schroeder.

– Pienten oppilaiden vanhemmat ovat kasvanut tähän alusta asti, isompien kanssa on vielä tekemistä, rehtori kertoo.

Hänelle Wilma on tärkeä oppilashuollon työkalu. – Aina joskus kuulen oppilaalta, että äiti ei jaksa enää käydä Wilmassa. Silloin viimeistään on aika tarttua puhelimeen, Keijonen jatkaa.

Porolahdessa kiertää huhu oppilaista, joiden ”elämän Wilma on tuhonnut”. Oppilaan näkökulmasta voi olla ikävää, että poissaolot ja laiminlyönnit kirjataan ylös ja että kaunistelematon täsmällinen totuus näkyy myös vanhempien tietokoneen ruudulla. On myös vanhempia, jotka eivät jaksaneutua lastensa asioihin tai halua nähdä totuutta sellaisena kuin se on.

Rehtori ymmärtää, että vanhemmat lamaantuvat joskus negatiivisen palautteen määräästä. Kuitenkin kirjattu tieto on korvaamattoman arvokasta.

– On kyse oppilaan, opettajan ja huoltajan oikeusturvasta.

Hän muistuttaa, että Wilma on parhaimmillaan vain työkalu. Oppilaiden, opettajien ja huoltajien henkilökohtaista kontaktia sen ei ole tarkoitus korvata.

– Aikaa keskustella tärkeistä asioista jää enemmän kun faktat löytyvät koneelta.

Porolahdessa Wilma on nimenomaan huoltajia varten, ei koulun sisäisen viestinnän väline. Tämä linjanveto tehtiin rehtorin mukaan heti alussa. Koulun sisäinen viestintä tapahtuu Fronterin ja sähköpostin kautta.

Ammatillisten oppilaitosten WinhaWilho

Helsingin palvelualueen oppilaitoksessa on viime syksystä lähtien ollut käytössä WinhaWilho-verkkopalvelu, jonka avulla vanhemmat voivat seurata nuoren osallistumista opetukseen. Huoltaja käyttää tunnuksia, aivan kuten Wilmassakin, ja opettaja täyttää tuntipäiväkirjaa reaaliaikaisesti.

Uudesta palvelusta ei ole vielä kerätty virallista käyttäjätietoa tai palautetta.

– Vanhemmat toivoivat tätä, koska he ovat tottuneet peruskoulun puolella käyttämään vastaavaa järjestelmää. Niinpä oletan, että siihen ollaan oltu tyytyväisiä. Opettajan näkökulmasta se helpottaa yhteydenpitoa ja tiedon jakamista, Roihuvuoren koulutusyksikön apulaisrehtori **Arja Wahlberg-Jauho** kertoo.

WilmaWilhoon siirtyminen edellyttää sähköistä lukujärjestystä ja päiväkirjaa (WinhaWiivi). Palvelualueen oppilaitoksessa sähköistä päiväkirjaa on käytetty osittain vuosi ja osittain elokuusta lähtien. Järjestelmän rakentaminen ja käyttöönotto teetti töitä, mutta käytössä se on toiminut hyvin.

Palvelualueen oppilaitos on valtakunnallisesti yksi ensimmäisistä ammatillisista oppilaitoksista, joissa on käytössä tällainen huoltajaliittymä. Helsingin tekniikan alan oppilaitoksessa ja sosiaali- ja terveysalan oppilaitoksessa se otetaan käyttöön tänä keväänä.

Toisen asteen yhteys palvelee myös englanniksi

Viime vuonna avattu psykologien ja kuraattorien verkkosivusto Toisen asteen yhteys, palvelee nyt myös englannin kielellä.

Sivustolla opiskelija voi kysyä psykologilta tai kuraattorilta mieltä askarruttavista asioista, liittyytä se sitten opiskelupaineisiin, elämässä tapahtuneisiin muutoksiin tai esimerkiksi toimeentuloon. Myös lukiolaiset pääsevät osallisiksi kuraattorien palveluista, joita heillä ei koulussa ole tarjolla. Kysymyksen lähettäminen on helppoa, sillä palvelu ei vaadi rekisteröitymistä. Sivuilta on linkit kaupungin toisen asteen oppilaitosten kotisivuille.

Toisen asteen yhteys -hanke on saanut tälle vuodelle Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) rahoitusta, mikä mahdollistaa sivustojen kehitystyön. Tänä vuonna on tarkoitus tehdä vielä omat sivustot opettajille ja vanhemmille. Tänä vuonna kokeillaan myös opiskelijoille suunnattua Personal Trainer -sivustoa, joka toteutetaan suljettuna wiki-ryhmänä. www.toisenasteenyhteys.edu.hel.fi

Lisätietoja: Psykologi **Päivi-Marjatta Marjo**, paivi-marjatta.marjo@edu.hel.fi

Wilma – osa arjen rutiiniani

Suhteeni Wilma-järjestelmään on kestänyt jo yli vuoden. Pääsin tutustumaan Wilmaan, kun viidesluokkalainen poikani vaihtoi koulua Espoossa. Eräänä päivänä hän kaivoi repusta rypäyksen lapun, jossa luki Wilman osoite ja väliaikaiset tunnukset. Pedanttina äitinä klikkasin itseni heti saitille.

Alun haparoinnin jälkeen hoksasin, että minun heiniäni ovat Poissaolot- ja Pikaviestit-välilehdet. Poissaolot-välilehden nimi tosin on hieman hämäävä. Sinne opettajat kirjaavat mahdolliset poissaolot, mutta myös kaikki muut oppilaan koulutyöhön liittyvät asiat. Poissaoloja enemmän minua kiinnostavat muut opettajien kirjaukset tälle välilehdelle.

Alusta alkaen otin tavakseni klikkautua töistä tultuani Wilmaan. Kotiintulo on se hetki päivästä, jolloin meidän pikkuneiti, Wilma muuten hänkin nimeltään, heittäytyy Pikku Kakkosen ohjelma-virtaan, ja minulla on tunti aikaa tehdä töitä, lukea Wilma-viestit tai uppoutua muun sosiaalisen median syövereihin.

Wilmaan kirjatut opettajien viestit eivät siis jää meiltä huomaamatta. Tämä tietoenkin kismittää 12-vuotiasta nuorta miestä. Kesällä kuulin hänen kysyvän mökkikavereiltaan: "Onks teidän koulussa se kauhea Wilma? Mä sitten inhoan sitä, ku mun äiti ottaa ne viestit niin kauhean tosissaan". Ymmärrän hyvin, että näkemyksemme Wilmasta ovat erilaiset. Niin kuuluukin olla.

Wilma-järjestelmä on mielestäni oiva keksintö. Se mahdollistaa lähes reaaliaikaisen vuorovaikutuksen opettajien ja vanhempien välillä. Kokeisiinkaan ei meillä unohdeta valmistautua, kun opettaja ilmoittaa niistä pikaviesteinä. Koen etuoikeutena, että minulla on mahdollisuus seurata lapseni koulunkäyntiä Wilman kautta, ja että pystyn tarvittaessa puuttumaan asioihin nopeasti. Meillä reagoidaan jokaiseen Wilma-viestiin, ja pyyde-

tään tarvittaessa pojalta esimerkiksi selvitystä, miksi kotiläksyt ovat jääneet tekemättä tai kouluvälit neet unohtuneet kotiin.

Mutta. Nyt tulee se mutta. Aika nopeasti huomasi, että hiirikäden herkyys on eri opettajilla erilainen. Valtaosa opettajista kirjoittaa järjestelmään silloin, kun he haluavat viestittää vanhemmille jonkin asian oppilaan koulunkäynnistä. Toisenlaistakin kirjaamislinjausta löytyy. Tähän törmäsin, kun järjestelmään ilmestyi viesti "Emt-vastaukset eivät ole kotitehtävien tekemistä" ja "Pipo päässä sisätiloissa".

Meni hetki ennen kuin edes ymmärsin, mitä "Emt-vastaukset" edes tarkoittavat. Tiedoksi minunkaltaisille tietämättömille: se tarkoittaa, että kotitehtävään on kirjoitettu vastaukseksi "En minä tiedä". Hieman kyllä sieppasi, kun opettaja kirjoitti tekstiviestin tapaan. Eikös opettajan, jos kenen pitäisi ylläpitää hyvää suomen kieltä ja olla esimerkkinä asiallisesta viestintätavasta?

"Pipo päässä" sisätiloissa viestiin teki mieli vastata: "Eikö poika ottanut pipoa pois päästä, kun pyysit?" No tätä viestiä ei tarvinnut laittaa, kun viesti oli poistettu järjestelmästä seuraavana päivänä. Mahdollisesti joku muu vanhempi oli ollut tässä asiassa minua nopeampi. "Emt-viestejäkään" ei ole enää ilmaantunut. Ehkäpä siksi, että pojalle tehtiin selväksi, että apua koulutehtävien tekemiseen saa kyllä tarvittaessa vanhemmilta.

Wilma-kokemukseni ovat siis olleet voittopuolisesti positiivisia. Paluuta rypäyksiin reissuvihkoihin ei enää ole. Wilma tai joku muu samankaltainen järjestelmä on tullut jäädäkseen.

Jaana Juutilainen-Saari
viestintäpäällikkö
Helsingin terveyskeskus

Se toinen Wilma ja minä nuotiolla.

Wilma, Fronter, koulun kotisivut – mikä on ero?

FRONTER on verkko-oppimisympäristö, jota käytetään verkko-opetukseen. Tällä hetkellä Fronteria käytetään myös erilaisina ryhmätyötiloina ja koulun sisäisen viestinnän kanavana ("intranet"). Kun koko opetustoimessa otetaan käyttöön sähköinen työpöytä, korvaa tämä jatkossa Fronterin nykyisen intrakäytön, ehkä osittain myös ryhmätyötilakäytön. Fronterissa on vain koulun sisäistä asiaa.

WILMA on oppilashallintojärjestelmän internet-liittymä, jota käytetään oppilaiden ja koulun sekä kodin ja koulun väliseen viestintään. Wilman kautta opettajat voivat merkitä oppilaiden arvosanoja ja poissaoloja ja tiedottaa oppilaille ja koteihin päin. Oppilaat voivat tehdä kurssivalintoja. Vanhemmat voivat seurata lapsensa opintosuorituksia ja poissaoloja, saada koulun virallisia tiedotteita ja vastata koulun tekemiin palautekyselyihin.

SÄHKÖPOSTI on opetustoimen sisäisen ja ulkoisen viestinnän työväline. Yksiköissä on tarpeen sopia, millaista viestintää hoidetaan sähköpostin kautta, ja miten.

KOULUJEN KOTISIVUT ovat koulujen ulkoisen viestinnän kanava. Sivulla on julkinen koulua koskeva tieto kiinnostuneille. Sivulla on mm. koulun yhteistiedot, tietoa opetuksesta ja siitä, miten kouluun pääsee opiskelemaan.

SÄHKÖINEN TYÖPÖYTÄ HELMI on Helsingin kaupungin uusi työväline ja sisäisen viestinnän kanava. Sähköinen työpöytä tulee korvaamaan kaupungin yhteisen Heli-intran ja opetusviraston intranetin (Skolenet-ti). Tarkoitus on, että sähköiseen työpöytänsä rakennetaan myös koulujen ja oppilaitosten omat osiot. Sähköinen työpöytä tulee olemaan koko koulun henkilöstön yhteinen työväline. Sähköiseen työpöytänsä kootaan kaikkine työn kannalta tärkeää tietoa, sähköisiä palveluja ja työvälineitä. Työpöytänsä kuulu myös uutisikkuna ja ryhmätyötiloja sekä extranet, jota mm. opetuslautakunta jaostoineen ja koulujen ja oppilaitosten johtokunnat tulevat jatkossa hyödyntämään.

Kaupungin yhteinen **HELI-INTRA** korvataan Helmillä 8. maaliskuuta alkaen. Opetusviraston Skolenet-intra korvataan opetusviraston omalla sähköisen työpöydän osiolla 1. heinäkuuta alkaen. Koulujen ja oppilaitosten sähköisen työpöydän osiot suunnitellaan syksyn 2010 aikana.

Liisa Suoninen

Kysy vanhemmilta koulun verkkopalvelusta

Verkkoviestinnässä on tärkeintä, että sisältö vastaa käyttäjien tarpeisiin. Kuntaliiton asiantuntijat kehottavat kehittämään sivustoja yhdessä käyttäjien kanssa. Vanhemmilta kannattaa kysyä, mitä koulun kotisivuille olisi hyvä viedä.

Monet vanhemmat seuraisivat mielellään koulun verkkosivuilta, mitä lapsen koulussa tapahtuu. Sivujen lukeminen jää, jos niitä ei päivitetä säännöllisesti. Kuntaliiton erityisasiantuntija **Kurt Torsell** uskoo, että motivaatio koulujen sivujen ylläpitoon syntyy siitä, että tiedolle tietää olevan tarvetta. Siksi hän kehottaa kysymään vanhemmilta, mitä sivuille olisi hyvä viedä.

Koulun verkkosivut Kurt Torsell näkee koulun käyntikorttina vanhemmille.

– Kouluilla on aika vähän tilaisuuksia osoittaa, että hei me osataan. Viimeistellyt koulun kotisivut antavat saman onnistuneen vaikutelman koulusta kuin hyvin valmisteltu vanhempainilta, Torsell sanoo.

Hän on työskennellyt opettajana ja rehtorina espoolaisessa peruskoulussa vuosina 1998–2006 ja hoiti tuolloin rehtorina sivujen päivittämisen. Torsell näkee koulujen suurimpana haasteena ajan puutteen. Omat verkkosivut koetaan tärkeiksi, mutta päivittämisen käytännöt ja vastuunjako jäävät helposti puolittiehen.

Tähän auttaa se, että päivittäminen aikatauluteetaan ja että sivuja tehdään omien resurssien puitteissa. Suppea ajantasainen sivusto on parempi kuin laaja, jota ei ehditä päivittää.

Huomio verkkopalvelun sisältöön

Koulujen verkkosivut ovat pysyviä rinnakkaisia palveluja. Verkkosivu-uudistuksessa otetaan käyttöön yhteinen muoto. Uudet sivut voi nyt tunnistaa ulkoasusta ja rakenteesta kaupungin sivuiksi.

Kun julkishallinnon sivuille tullaan, sieltä yleensä haetaan jotain tiettyä tietoa, muistuttaa Kuntaliiton verkkoviestintäpäällikkö **Pi Kroggell-Magni**.

– Verkkosivuston olisi oltava ymmärrettävä myös kävijälle, joka ei tunne kaupungin organisaatiota. Siksi on hyvä, jos kaupungin eri sivusto-osien rakenteet mahdollisimman pitkälle toimivat saman logiikan mukaan riippumatta siitä, mikä virasto sivusta vastaa. Helposti unohdetaan suhteuttaa sivustot ympäröivään maailmaan. Ajatuksena olisi oltava, ettei kävijä joudu toistuvasti opettelemaan uutta rakennetta.

Tarvitaan yhteisiä pelisääntöjä, ja niistä on myös voitava keskustella. Esimerkiksi koulun etusivulle on hyvä koota lyhyesti perustiedot, sillä etusivu edustaa organisaatiota. Näin viedään huomio ensin asiaan. Myös ajantasaiset yhteystiedot ja palautteeseen vastaaminen ovat perusasioita, joista kaikkien pitää huolehtia, hän muistuttaa.

– Verkkoviestinnässä on tavallista, että teknologia ja tavoitteet eivät täsmää. Siksi energia kannattaa käyttää siihen, mitä annettulla tekniikalla voidaan tehdä. Tärkeintä on, että sisältö vastaa kävijän tarpeisiin. Sivuja on hyvä kehittää yhdessä käyttäjien kanssa ja eri kävijäryhmät huomioiden, Kroggell-Magni sanoo.

Kuntien verkkoviestintäohje on saatavissa sivulta: <http://flash.kunnat.net/verkkoviestintaohje>

Sanna Eskelinen

Koulun tunnelmia kotisivustoprojektista

Koulujen kotisivuprojekti on tullut Tehtaanpuiston yläasteen koulun äidinkielen opettaja **Jukka Hintikalle** viime kuukausina tutuksi. Hän on vastannut pääasiassa koulunsa verkkosivuston sisältöjen kirjoittamisesta. Sivut julkaistaan 19.3., joten tiedossa on enää viimeisiä viilauksia.

Hintikka näkee kotisivujen uusimisessa sekä hyviä että huonoja puolia.

– Projektissa on ollut tosi selkeä ohjeistus, mikä on helpottanut työtä. Melko määrämittaista tavaraahan tässä on tarkoitus tuottaa, Hintikka sanoo.

Toisaalta sivustojen melko tarkka muotti myös rajoittaa; sivustosta on Hintikan mielestä aika vaikeaa saada omannäköiset. Hän kuitenkin arvelee sivuston alkavan kunnolla elää vasta julkaisun jälkeen.

– Yhtenäisessä perustassa on kyllä ideansa, ja olihan meidänkin koulun vanhoista sivuista jo aika ajanut vähän ohi. Nyt on hyvä sauma tehdä uudet, toteaa Hintikka.

Tekniikan kanssa Hintikalla ei ole ollut suurempia ongelmia, vaikka ohjelmiston käyttö alkuun vaatikin totuttelua. Kokonaisuutena prosessi on hänen mukaansa toiminut mallikkaasti ja ollut kiinnostava.

Opetusviraston lukioiden ja peruskoulujen verkkopalvelut uudistuvat. Sivustot siirtyvät kaupungin julkaisualustalle, ja ne rakennetaan yhteisen navigaation mukaisesti. Lukiot julkaisivat uudet verkkosivut vuonna 2009, ja peruskoulut tuottavat sivunsa vuoden 2010 aikana.

Ninni Lankinen

Verkkosivusto vai verkkopalvelu?

Verkkosivujen tekeminen on parhaimmillaan luovaa ja hauskaa tekemistä. Toki se voi olla välillä myös vaikeaa, kun asiantuntija sanoo, älä laita linkkejä keskipalstaan ja toinen käskee pitämään tekstit tiiviinä.

Vaikka verkkoviestintä vilisee ohjeita ja suosituksia, tärkein niistä on se, että ajattele sivujen sisältöjä kävijän näkökulmasta. Silloin on kyseessä lapsen saama koulu- paikka, ei oppilaaksiotto. Myös tekstien sävy ratkaisee. Meidän koulumme tilat ovat kaupungin kauneimmat, vähättelee lukijan päätösvaltaa.

Pienin elein lukija tuntee tullessa huomioituksi. Suunnitteletko lukio-opintoja, mietitkö mitä lukio voi sinulle tarjota?

Oppilaat haluavat lukioiden ja ammatillisen oppilaitosten sivuilla olevan verkkokyselyn palautteen perusteella erimerkiksi tietää, miltä koululla näyttää tai millainen on koulun henki. Jo muutamalla mietityllä kuvalla voi kertoa tarinan koulupäivästä. Lisäksi kotisivulle voi halutesaan linkittää niin blogin kuin verkkolehden. Tilaa on rajattomasti.

Kysyin otsikossa verkkosivusto vai verkkopalvelu. Molemmat termit ovat ihan hyviä, mutta suosin tästä lähtien verkkopalvelua. Jospa se muistuttaisi, että kyse ei ole kasasta toisiinsa linkitettyjä sivuja vaan sivuista, joiden tehtävä on palvella.

Sanna Eskelinen

Löysitkö etsimäsi -kyselyyn voi vasta lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten sivuilla 19.3. mennessä. Kysely on suunnattu kaikille 9.- ja 10. luokkalaisille.

Verkkoviestinnässä on paljon muistettavaa, mutta asiat eivät ole liian vaikeita.

Suunnittele verkkosivuja samalla johdonmukaisuudella kuin suunnittelet tunteja, Krogell-Magni kannustaa.

HANNES VICTORZON

Helmi syntyy opetusvirastoon

Uusi työväline ja sisäisen viestinnän kanava, sähköinen työpöytä nimeltään Helmi, otetaan käyttöön kaupungilla. Helmi syntyy myös opetusvirastoon, se tehdään vaiheittain. Ensimmäinen Helmi-osio näkee päivänvalon heinäkuussa.

Sähköinen työpöytä Helmi on Helsingin kaupungin uusi työväline ja sisäisen viestinnän kanava. Se tulee korvaamaan kaupungin yhteisen Heli-intran ja opetusviraston intranetin (Skolenetti).

Helmi on nykyaikainen toimintaympäristö työtoimiloinen ja asiointipalveluineen, eli enemmän kuin perinteinen intranet.

Helmeä on pilotoitu taloussuunnittelukeskuksessa (Taske), talouspalveluissa (Talpa) ja kaupunkisuunnitteluvirastossa. Isot virastot eli terveyskeskus, sosiaalivirasto ja opetusvirasto seuraavat perässä. Kaikissa virastoissa Helmi on määrä saada loistamaan tänä vuonna.

Kaupungin yhteinen Heli-intra korvataan Helmillä 8. maaliskuuta alkaen. Opetusviraston Skolenetti-intra korvataan opetusviraston omalla sähköisen työpöydän osiolla 1. heinäkuuta alkaen. Koulujen ja oppilaitosten sähköisen työpöydän osiot suunnitellaan syksyn 2010 aikana.

Tietoa, palveluita, työvälineitä

Sähköiseen työpöytään kootaan kaikkien työn kannalta tärkeää tietoa, sähköisiä palveluja ja työvälineitä. Työpöytään kuuluu myös uutisikkuna ja ryhmätyötiloja. Myöhemmin rakennetaan extranet, jota mm. opetuslautakunta jaostoineen ja koulu-

jen ja oppilaitosten johtokunnat tulevat jatkossa hyödyntämään.

Tarkoitus on, että sähköiseen työpöytään rakennetaan myös koulujen ja oppilaitosten omat osiot. Sähköinen työpöytä tulee olemaan koko koulun henkilöstön yhteinen työväline.

Tammi-maaliskuussa 2010 opetusvirastossa rakennetaan sähköisen työpöydän konseptia yhteis-

työssä järjestelmän toimittajan, Logican, kanssa. Maalis-kesäkuussa edetään ensimmäisen vaiheen toteutukseen. Tällöin myös koulutetaan ensimmäiset pääkäyttäjät, sisällöntuottajat ja sisällön päivittäjät. Osa sisällöntuottajista tulee toimimaan tuoreina muille. Koulutukset jatkuvat syksyllä.

Opettajilla yhä @edu.hel.fi-sähköpostit

Kaupungin sähköposti uudistui viime syksynä, ja hallinnon henkilökunta siirtyi käyttämään @hel.fi-sähköpostia. Opetusvirastossa on vielä toistaiseksi käytössä kaksi sähköpostijärjestelmää.

Virastohallinnon sekä koulujen ja oppilaitosten hallinnon väki on siirtynyt käyttämään kaupungin uutta @hel.fi-postia (Outlook-posti). Sen sijaan opettajat ja osa muuta henkilökuntaa käyttää vielä toistaiseksi @edu.hel.fi-sähköpostia.

Opetusvirastossa pidetään tärkeänä, että henkilökunta pystyy käyttämään sähköpostia myös kotikoneelta.

- Jos koko opetustoimen henkilöstölle avattaisiin mahdollisuus käyttää kaupungin @hel.fi-postia kotikoneiltaan ja se toteutettaisiin nykyisellä tekniikalla, kustannukset kasvaisivat liian suuriksi, tietohallintopäällikkö **Hannu Suoniemi** sanoo.

Näin ollen opettajat ja muut @edu.hel.fi-postia käyttävät saavat odottaa @hel.fi-postiin siirtymistä ainakin vielä ensi syksyyn, eli niin kauan kunnes ratkaistaan se, miten hoituu sähköpostin käyttö työpaikan ulkopuolelta.

Kaupungin linjaus taustalla

Kaupunkiyhteisiin palveluihin eli Kostiin, Bip:iin, M2:een ja Heli-intraan pääsee opetuksen verkosta vain Pulpetti-palvelun kautta. Kotikoneilta näihin palveluihin ei pääse.

Sitten kun @hel.fi-sähköposti on otettu käyttöön ja @edu.hel.fi-postit poistuneet, kaupunki-

yhteisten palvelujen käyttö on mahdollista vain Helsinki1-verkkoon kytketyiltä työasemilta. Tällöin opetusvirasto tulee järjestämään kouluille Helsinki1-töyöasemia.

- Nämä ovat kaupungin linjauksia, ja opetusvirasto on osa kaupunkia, Hannu Suoniemi muistuttaa.

@edu.hel.fi-postipalvelut jäävät tulevaisuudessa oppilaiden ja opiskelijoiden käyttöön.

RT

Sähköpostilla vastaamisen voimasanat: **Kiitos ja anteeksi**

Sähköisen työpöydän projektipäällikkö opetusvirastossa on pääsuunnittelija **Jussi Matikainen**, jussi.matikainen@hel.fi. Lisäksi on nimetty vastuuhenkilöitä osa-alueittain. Kaupungin sähköisen työpöydän projektipäällikkönä toimii **Liisa Huovinen**, liisa.huovinen@hel.fi.

Sähköpostiin ei pidä kirjoittaa sellaista mitä ei ole kanttia sanoa kasvokkain. Sähköpostiviestiin kannattaa suhtautua postikorttina, jonka vastaanottaja voi säilyttää jopa vuosikausia. Kiitos ja anteeksi ovat voimasanoin viesteihin vastattaessa.

Anja Alasilta, yksi maamme johtavia verkko- viestinnän asiantuntijoita, antoi opetusvirastolaisille napakoita neuvoja sähköpostiviestintään 2. helmikuuta pidetyssä tilaisuudessa.

Alasilta huomautti alkajaisiksi, että sähköpostia saa sanoa meiliksi. Vaikka sosiaaliset mediat ovat lisänneet suosiotaan, meili on edelleen verkon käytetyin palvelu. Jokaisen on syytä miettiä, mihin ja miten meiliä käyttää.

Tilaisuus oli suunnattu hallinto- ja kehittämisskeskuksen väelle ja siinä paneuduttiin erityisesti meileihin vastaamiseen. On näet vaativampaa vastata viesteihin kuin olla itse aloitteentekijä.

Kaikissa työyhteisöissä on huippunopeita vastaajia. Alasilta kertoi, että eräissä organisaatioissa nopeiden vastaajien viestejä tutkittiin ja havaittiin, että varsin usein vastaukset palautuivat takaisin. Syntyi niin sanottu pingis-efekti.

Huippunopea vastaaminen ei välttämättä tuota huippupalvelua. Nopeus liittyy usein kiireeseen, ja kiireen synonyymeja ovat hätä ja hoppu. Meilaamisessa kannattaakin tähdätä ripeyteen. Ripeys sisältää paitsi nopeuden myös tilannetajun ja aikaansaamisen.

Tyytymättömyys pystyttävä kohtaamaan

Asiakaspalvelu tekstin varassa on vaativampaa kuin hoitaa samat asiat puhuen. Vaativuus korostuu, kun asiakas on tyytymätön. Voi olla, ettei tyytymättömyyden takana ole aina tosiasioita, mutta se ei tee tyhjäksi asiakkaan kokemusta.

Jos tyytymättömän asiakkaan tahtoo saada tyytyväiseksi, on aluksi pystyttävä kohtaamaan tyytymättömyys. Se kuuluu palvelutyössä ammattitaitoon.

Alasilta muistutti, että *kiitos* on pehmeysään kova sana. Se vaikuttaa vahvemmin kuin tulee ajatelleeksi. Takavuosina hoettiin, että tyytymätön asiakas on tärkein asiakas. Ajatuksessa on yhä järkeä.

Kun yksi valittaa ääneen, hän takanaan on jono muita samasta syystä tyytymättömiä, jotka eivät valita sinne minne pitäisi. Tuttaville ja tuntemattomille he kertovat auliisti palvelupetymyksistään.

Myös *anteeksi* on Alasillan mielestä voimaisana, jota käytetään turhan säästeliäästi. Anteeksipyyntö on paikallaan, jos organisaatio on tehnyt virheen, hoitanut jonkin asian huonosti tai rikkonut lupauksensa. Anteeksi pyytää silloin organisaatio, vaikka meilin allekirjoittajakin yksi ihminen.

Vaikka ei olisi yksityiselämässään ikinä pyytänyt anteeksi, se on työssä opittava tekemään, jos tehtäviin kuuluu kohdata tyytymättömiä asiakkaita.

Pahoitella voi silloinkin, kun oma organisaatio on selvinnyt puhtain paperein. Ei maksa mitään, vaikka pahoittelee asiakkaan harmia tai vahinkoa. Se edistää yleensä asian selvittelyä tehokkaammin kuin syytely.

Raili Tanhuanpää

Lähde: Anja Alasilta: Meili meitä pyörittää. Työelämän sähköpostiviestintää. Infor Oy 2009.

Viisi neuvoa hyvään vastaamiseen

- Lue toisen viesti ajatuksella alusta loppuun asti.
- Opi lukemaan tekstiä - omaasi ja toisten - kuulostellen sitä sana sanalta. Voit harjoitella tätä tapaa lukemalla tekstiä ääneen.
- Suhtaudu asiakaspalveluun meilissä vielä herkemmin ja harkitummin kuin puhelimessa tai kasvokkain. Vuorovaikutus kirjoittaen on paljon vaativampaa kuin puhuen.
- Kun vastaat tyytymättömälle asiakkaalle, kiinnitä erityistä huomiota tekstisi sävyyn. Käytä viestiä sävyttäviä voimasanoin *kiitos* ja *anteeksi* mieluummin liian usein kuin liian harvoin.
- Pyri vaihtamaan meili puhumiseen, jos kokemuksesi perusteella arvelet, että on alkamassa pitkä ja tehoton viestiketju. Älä kuitenkaan jyrää asiakasta; hänellä on periaatteessa oikeus valita viestintämuoto.

Teknik som hjälpmedel till bättre pedagogik

Kristian Roos på utbildningsverkets mediecentral vill få lärare att se IKT i undervisningen som ett naturligt redskap i lärandet, i stället för ett tekniskt hinder.

Som lärare får man inte tycka att IKT (informations- och kommunikationsteknik) och datorer inte skulle höra till lärandet. Det är helt enkelt inte tillåtet när datorerna utgör en så viktig del av världen utanför.

På den här punkten är **Kristian Roos** bestämd. Han är specialplanerare på mediecentralen och har till uppgift att föra ut datorkunskande till skolorna.

– Det har skett en stor förändring de senaste åren. Frågan är inte längre om vi ska använda IKT i undervisningen, utan hur vi ska göra det.

– Den grundläggande läroplanen och utbildningsverkets datatekniska riktlinjer tar upp användandet av IKT i undervisningen, men förverkligandet är ibland lite bristfälligt.

Ja, hur ska man ta in IKT i klassrummet? Kristian Roos menar att det bara till en liten del handlar om teknik. Datorer och IKT ska vara ett medel, inte ett självändamål. Mycket viktigare än själva tekniken, är enligt Roos, den nya kunskapsyn som datorerna fört med sig, samt allt som den här kunskapsynen innebär för lärandet.

– Jag tror att många lärare är lite rädda för att den traditionella lärarrollen håller på att förändras, vilket den också gör. Informationen och kunskapen lever hela tiden på nätet, säger han.

– Tidigare kunde läraren stå och säga att antalet invånare i Australien är så och så många miljoner och eleverna antecknade. I dag kan

eleverna själva direkt kolla upp att det som läraren säger faktiskt stämmer. Vi kan inte längre stå och bara lära ut, vi måste även lära eleverna att bli självlärande och fungera i kunskapsbyggande sociala nätverk.

Han tycker sig se en rädsla bland vissa lärare att eleverna ska kunna mer om tekniken än de själva kan, men framhäver att IKT handlar om mycket annat, som lärarna faktiskt kan betydligt bättre än eleverna. Som exempel nämner han mediekunskap och därtill hörande datasäkerhet, källkritik samt frågor om etik och moral på nätet. Här har läraren en viktig fostrande roll.

Hur sköter sig då skolorna i dag? En del bättre, andra lite sämre, anser Kristian Roos. Delvis handlar det om att attityderna till tekniken kunde vara bättre, delvis är det till stor del en fråga om resurser.

– Även om det finns en vilja bland lärarna, så saknas ofta utrustningen och framförallt tiden som skulle behövas. Hur kan vi till exempel fordra att alla lärare ska använda IKT, utan att ge dem tillgång till en egen personlig dator?

På svenska sidan är resursfrågan extra svår. Det är svårt att hitta svenskspråkiga föreläsare som kan hålla fortbildningar, samtidigt som det är svårt att få ihop tillräckligt stora grupper av lärare till utbildningar. Mycket kan man ändå göra på egen hand.

– Det gäller att själv vara lite som ett barn och vara nyfiken och öppen för nya saker, men jag har själv jobbat som lärare, så jag vet hur svårt det kan vara. Jag använde själv knappt alls datorer de första åren, men så hade jag turen att ha en utbildare som på en kort stund fick mig att förstå hur datorer fungerar och samtidigt bli av med rädslan för dem. Efter det kunde jag lära mig själv och använde datorer relativt flitigt i undervisningen.

Generationsskifte. – De flesta lärarna tillhör, som jag, A-generationen, det vill säga den analoga generationen som fortfarande tänker i form av A4:or. Eleverna hör till D-generationen, som tänker digitalt, säger Kristian Roos.

Fyra funktioner på Fronter som du som lärare borde använda

ELEVRUMMET

Alla, både elever och lärare, har numera tillgång till Webblabets läroobjekt. Läroobjekten är utarbetade för årskurserna fem till nio, men det kommer snart också objekt som riktar sig till klasserna ett till fyra. Också elever i gymnasiet kan ha nytta av att gå tillbaka och repetera högstadiets material.

RESURSRUMMET

Här är tanken att lärarnas självproducerade material ska kunna läggas ut. En hel del lärare har redan börjat utnyttja tjänsten för att hämta material och länkar, men det är fortfarande rätt få som laddar upp eget material.

NATIONALENCYKLOPEDIN

Vi har just köpt in NE. Här finns läxhjälp, temapaket, kartor med mera. Det finns till exempel ett temapaket om källkritik som är mycket bra. Det är också möjligt att själv ladda upp material till NE, om man registrerar sig. Gratis registrering för lärare ingår i vårt licensavtal.

PORTALEN

Målsättningen med Portalen har varit att samla allt som har med nätet att göra på ett och samma ställe och hjälpa till med navigeringen. Tyvärr har informationsdelen av detta inte riktigt kommit igång.

Wilma nu en del av vardagen

På Munksnäs högstadieskola är man mycket nöjda med Wilma efter snart tre års användning, även om det fortfarande finns föräldrar som inte lärt sig att logga in.

Som så ofta när det gäller ny teknik mottogs Wilma med viss skepsis i lärarkåren när det introducerades för några år sedan, men i dag är attityderna nästan uteslutande positiva.

– Samtidigt som vi fick Wilma fick vi också datorer i varje klass, så ingen lärare kan längre skylla på att det inte skulle finnas tillgång till datorer, säger **Tora Renlund**, som är lärare och biträdande rektor i Munksnäs högstadieskola.

Den mest uppskattade och använda Wilmafunktionen är uppföljningen av elevfrånvaro. Mer eller mindre alla lektioners frånvaro noteras numera i Wilma, vilket, enligt rektor **Gunilla Vuori**, underlättat elevvårdsarbetet avsevärt.

– Om vi ska ha ett elevvårdsmöte kan vi snabbt få en översikt över elevens frånvaro, vilket förenklat klassföreståndarnas jobb.

En viktig del av Wilma är kontakten till föräldrarna. Man har inte någon exakt statistik över hur flitigt föräldrarna följer med sina barn i Wilma. Intresset hemifrån varierar kraftigt. En del föräldrar har aktivt börjat utnyttja Wilma som en kontaktkanal till lärarna, medan andra knappt loggat in en enda gång.

– Varje vecka får jag ett par meddelanden från föräldrar, men i varje klass brukar det finnas tre fyra elever vars föräldrar inte alls använder Wilma, säger Tora Renlund.

Eftersom alla lärare dagligen loggar in på Wilma för att notera elevernas närvaro kan föräldrarna li-

ta på att meddelande som skickas via Wilma faktiskt går fram.

En fördel med Wilma är att det blivit lättare för lärare att jobba hemifrån. Elevernas vitsord behöver inte längre registreras i skolan och man behöver inte heller gå via kanslisten för att ta fram klasslistor eller scheman. Å andra sidan har det här lett till att gränsen mellan arbete och fritid suddats ut.

Även om man på det stora hela är nöjda med Wilma i Munksnäs finns det vissa saker som kunde bli bättre. Det vore till exempel bra om man kunde ladda upp pdf-dokument och andra filer. Tora Renlund skulle också vilja överväga att ge niorna tillgång till Wilma för att öka insynen.

– Nu är Wilma som en sluten säck för eleverna där de inte riktigt vet vad som händer. Därför har en del föräldrar valt att ge inloggningskoderna åt sina barn, vilket inte är meningen.

I gymnasiet har eleverna tillgång till Wilma.

Kunde man på sikt tänka sig en liknande plattform för eleverna där de kan ge feedback åt lärarna?

– Det där med lärarfeedback är väldigt känsligt. Om man tillåter anonyma kommentarer blir en stor del feedbacken lätt alltför osaklig. Om man inte tillåter anonymitet är eleverna genast rädda att deras kommentarer ska påverka vitsorden. Lärarfeedback måste gå via en tredje part, säger Tora Renlund.

Ser ni någon risk i att den här typen av övervakning urholkar förtroendet från elevernas sida?

– Vi har en skyldighet ha en ständig kontakt med hemmet och meddela om eleverna inte sköter sig. Wilma underlättar den här kontakten. I högstadiet kan man inte heller ge eleverna hur mycket frihet som helst. Det är en annan sak i gymnasiet sedan, säger Gunilla Vuori.

Jens Finnäs

BILDER HANNES VICTORZON

Nöjda. Tora Renlund, till vänster, har erfarenhet av att använda Wilma både som lärare i Munksnäs och förälder i Esbo. Hon uppskattar att staden Helsingfors ger föräldrarna möjlighet till direktkontakt med läraren via Wilma. Till höger Gunilla Vuori.

Bättre ledare gör bättre skolor

Rektorer och lärare borde bli bättre på att leda och visa ledarskap i skolorna. Det anser utbildningsverket som nu satsar hårt på ledarskapsutbildning.

Det blir allt viktigare med duktiga ledare i en organisation som skolan i takt med att föräldrar, elever ställer högre krav.

Det säger undervisningschefen **Niclas Grönholm** på utbildningsverket. Utbildningsverkets svenska linje satsar i år extra hårt på att utveckla ledarskapet i skolorna. Årets julkupp till alla rektorer var ledarskapslitteratur och i början av februari ordnades ett ledarskapsseminarium för alla svenska rektorer i Helsingforsregionen.

– Vi ville bland annat lyfta fram de positiva sidorna av ledarskapet. Ofta kopplas rektorernas ledarskap bara ihop med negativa saker som ensamhet och tungt, säger **Mikael Flemmich**, som är linjedirektör för den svenska verksamheten på utbildningsverket.

Vad menas då med bättre ledarskap i skolorna? Enligt Mikael Flemmich och Niclas Grönholm handlar det bland annat om att förbättra förmågan att organisera och fördela arbete, att göra ansvarsfördelningen tydligare och att ge större utrymme för självständigt och kreativt handlande. Däremot handlar ledarskapsbetoningen inte om att skapa några strikt auktoritära relationer i en hierarkisk organisation.

– Vardagen löper smidigare om det finns en tydlig arbetsfördelning och man vet vem som gör vad, säger Flemmich.

Han tycker att skolorna gott kunde ta intryck – eller plocka russin ur kakan – från företagsvärlden där man kommit lägre i ledarskapstänkandet.

– Till en stor del handlar ledarskap om universella principer som går att tillämpa både i ett företag och i en skola.

Kan man på sikt tänka sig rektorer med enbart ledarskapsutbildning i bagaget?

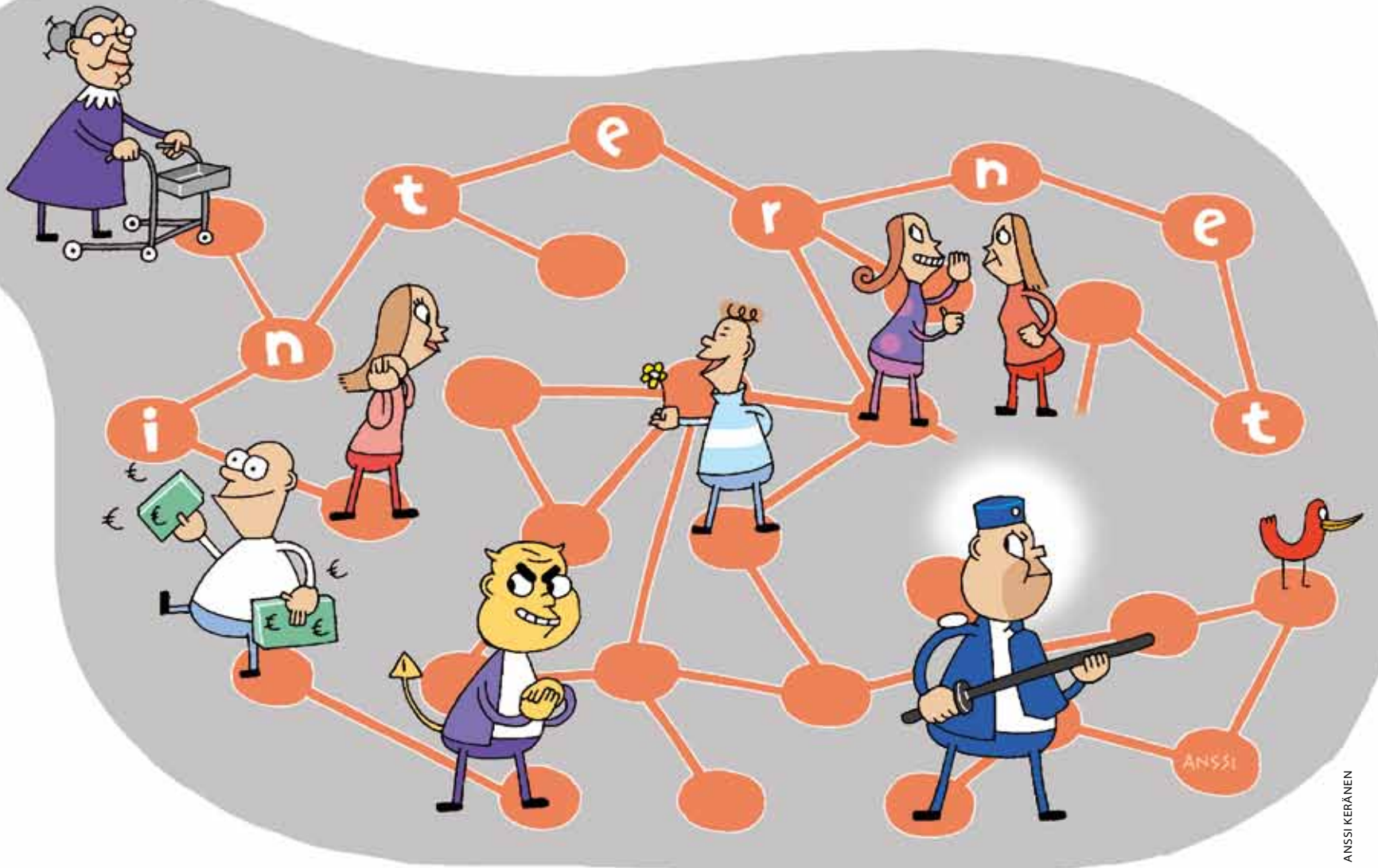
– Knappast. I Vasa har man försökt med utbildning i pedagogiskt ledarskap, men det har visat sig att det inte fungerar. En rektor behöver ha arbetat som lärare. Däremot kan det säkert vara nyttigt med erfarenheter från andra typer av organisationer också, säger Mikael Flemmich och får medhåll av Niclas Grönholm.

– Jag tror att en stor del av framgången för den finländska skolan bygger på vi har ledare som i grunden är pedagoger, säger han.

De två poängterar att ledarskap inte bara är någonting som berör rektorerna, utan alla lärare.

– Som lärare är man också ledare för en grupp. Här kunde lärarna bli bättre på att se sig själv som en del av en helhet – en klass, ett ämne eller ett tema – och sedan ta ansvar för den här helheten, säger Grönholm.

Jens Finnäs

ANSI KERÄNEN

Poliisi toimii sosiaalisessa mediassa

Helsingin poliisilaitoksella toimiva Virtuaalinen lähipoliisiryhmä tekee valtakunnallista työtä sosiaalisessa mediassa. Ryhmään kuuluu tällä hetkellä kolme poliisia.

Näkyvä poliisitoiminta alkoi syyskuussa 2008, kun ylikonstaapeli **Marko Forss** loi Irc-galleriaan profiilin -fobba-. Toukokuussa 2009 samaa työtä alkoivat tehdä myös ylikonstaapeli **Mikko Manninen** ja vanhempi konstaapeli **Jutta Antikainen** nimimerkeillä ^mane^ ja [--jutta--].

Ryhmä toimii omilla nimillään ja -kasvoillaan Irc-galleriassa ja Facebookissa Suomen poliisin-faniryhmässä. Ryhmä ei valvo netin käyttäjiä, vaan tarkoituksena on olla luomassa käyttäjille turvallisuuden tunnetta ja vastata heidän esittämiin kysymyksiin.

Lisäksi Virtuaalinen lähipoliisiryhmä kirjoittaa Irc-galleriassa blogeja, joissa kerrotaan mm. lakimuutoksista sekä muista ajankohtaisista asioista.

Osa rikoksista siirtynyt nettiin

Netin käyttäminen on nykypäivänä osa sosiaalista elämää. Mielestäni ei voida enää puhua oikeasta- ja virtuaalimaailmasta, vaan elämään kuuluu toimiminen molemmissa ympäristöissä. Myös osa rikoksista on siirtynyt nettiin ja yhä useammin rikoksentelepaikkana onkin verkko.

Varsinkin nuorilla tuntuvat välillä sekoittuvan käsitteet sananvapaus ja kunnianloukkaus.

Nuorten tulisi ymmärtää, että toisen haukkuminen keskustelupalstalla ei ole sananvapautta, vaan kyseessä on kunnianloukkaus. Keskustelupalstoilla tapahtuvat kunnianloukkaukset voivat olla usean ihmisen luettavissa ja oikeus on ottanut tämän koventamisperusteena huomioon tuomioita langettaessa.

Sosiaalisen median palveluiden käyttämistä ei kannata kuitenkaan pelätä. Netissä on turvallista surffailla, kunhan muistaa ottaa huomioon muuttaman turvallisuusseikan.

Verkossa ei kannata ensimmäiseksi kertoa itsestään kaikkea. Eihän ihmisen kadulla kävellessäkään paljasta kaikkia yhteystietojaan ja asuinpaikkaansa jokaiselle tuntemattomalle vastaan tulijalle. Virtuaalimaailmassa on varsin helppo tekeytyä täysin toiseksi henkilöksi mitä oikeasti on. Nettitutun kans-

sa kannattaakin sopia ensimmäiset tapaamiset yleiselle paikalle. Mukaan tapaamiseen kannattaa ottaa vaikka joku kavero.

Myös seksuaalirikolliset ovat huomanneet netin tuomat mahdollisuudet. Heillä on tapana kalastella tietoja nuorista näiden suosimilla keskustelupalstoilla. Rikolliset pyrkivät pääsemään lapsen tai nuoren kanssa kahdenkeskisiin Messenger-keskusteluihin, missä he sitten pyrkivät saamaan otteen uhrista.

Lapsille ja nuorille tulisikin muistuttaa, että he voivat aina kääntyä turvallisen aikuisen puoleen, mikäli he kohtaavat netissä epäilyttävää toimintaa tai jos he ovat jo joutuneet rikoksen uhriksi.

Virtuaaliselle lähipoliisiryhmälle tulee vinkkejä eriaisteisista rikoksista viikoittain. Ryhmän toiminnan ansiosta on selvinnyt mm. vakavia seksuaalirikoksia ja esim. yksi törkeä kiristys. Tuntuu siltä, että kansalaisilla on huomattavasti matalampi kynnyksensä ottaa poliisin yhteyttä netin kautta kuin soittaa tai tulla käymään poliisilaitoksella.

Ilmoita kiusaamisesta -projekti

Elokuussa 2009 alkoi Ilmoita kiusaamisesta -projekti. Projektiin osallistuu seitsemän Helsingin keskustan yläastetta. Projektin tarkoitus on madaltaa ilmoituskynnystä kiusaamistapauksissa.

Ryhmä kävi pitämässä oppitunnin jokaisella mukana olevalla koululla. Oppilaille kerrottiin, mihin rikokseen voi kiusatessa syyllistyä. Jokaiseen ilmoitukseen kiusaamisesta reagoidaan. Poliisilla on mahdollisuus mennä koululle sovittelemaan tapausta osapuolten ja heidän vanhempiensa kanssa. Rikoksen selkeästi täyttyessä asiasta tehdään rikosilmoitus, minkä Virtuaalinen lähipoliisi tutkii.

Lisätietoja Virtuaalisesta lähipoliisista ja yhteystiedoista löydät osoitteesta www.poliisi.fi/irc-galleria.

Internetissä esiintyvistä uhista ja rikosepäilyistä voi ilmoittaa keskusrikospoliisiin Internet vihjesähköpostiin osoitteella vihje.internet@krp.poliisi.fi sekä Virtuaaliselle lähipoliisiryhmälle.

Ylikonstaapeli **Mikko Manninen**
Virtuaalinen lähipoliisiryhmä

Kääretorttuja matikantunnille?

LINJOILLA

Keskisen suurpiirin aluehankkeena vuonna 2007 aloitettu Matikkahanke koulutti ja innosti alueen opettajia ja oppilaita kahden vuoden ajan. Hanke huipentui matematiikan toimintaviikkoon ja Matematiikan olympialaisiin loppuvuodesta 2009.

OPS vaatii paljon, oppilaat ovat kriittisiä ja heterogeenisiin opetusryhmiin mahtuu niin asiasta innostuneita kuin EVVK-oppilaitakin. Kaikki olisi kuitenkin saatava mukaan ja tarjottava myös matikkaan nuivasti suhtautuville oppilaille onnistumisen kokemuksia. Mahdoton haaste?

Ei lainkaan, uskovat Arabian peruskoulun matematiikan lehtori **Eve Lappalainen** sekä matematiikan ja tekstiilityön opettaja **Hennariikka Virtanen**. He liputtavat matematiikan konkretisoinnin ja havainnollistamisen puolesta. Aihetta on Arabiassa pohdittu urakalla viimeisen kahden vuoden aikana; Virtanen ja Lappalainen toimivat matematiikan kehittämishankkeen vetäjinä yhdessä Kallion ala-asteen koulun luokanopettaja **Liisa Kallio-kosken** ja Kallion ala-asteen koulun rehtorin **Tuomo Säävälän** kanssa.

Helsingin keskisellä alueella vuonna 2007 käynnistetyn matikkahankeen taustalla oli huoli matematiikan osaamisesta ja oppimisesta. Tavoitteena oli kannustaa matematiikan opettajia konkretisoimaan opetustaan ja saada oppilaat siten innostumaan matematiikan opiskelusta.

Hankkeessa mukana olleille 11 koululle hankittiin matematiikan opetusvälineitä, kuten mitausvälineitä ja murtolukujen havainnollistamisvälineitä. Opettajia myös koulutettiin käyttämään välineitä, jotta ne tulisivat todella käyttöön kouluissa. Koulutukset järjestettiin yhdessä Matikkamaan kanssa ja niiden tarkoituksena oli innostaa opettajia kehittämään omaa opetustaan muutenkin konkreettisempaan suuntaan.

Loogista päättelyä Matematiikan olympialaisissa

Marraskuussa 2009 kaikilla alueen kouluilla järjestettiin Mukavaa matikkaa -toimintapäivä, jossa luokat kiersivät erilaisissa toimintapisteissä ryhmätöitä tehden. Tehtävät sisälsivät ongelmanrat-

Matikkamaasta tukea ja ideoita

Matikkamaa tarjoaa tukea ja ideoita matematiikan opetuksen konkretisointiin ja havainnollistamiseen. Matikkamaa järjestää muun muassa opettajien koulutusta ja kouluvierailuja sekä ylläpitää opetusvälineistön lainaamoa. Kymmenen vuotta täyttävän Matikkamaan pyrkimyksenä on matalan kynnyksen toiminta, josta merkinä ovat muun muassa avoimet maanantaisin.

Matikkamaa

Opetusviraston Mediakeskus

Mäkelänkatu 84

Avoimena ma klo 13–16

Anssi Pakula, puh. (09) 310 71923

kaisua, laskemista, mittaamista ja loogista päättelyä.

– Oli ilahduttavaa huomata, että oppilaat ihan oikeasti innostuivat tehtävistä, toteaa Virtanen.

Toimintapäivän jälkeen halukkaat oppilaat muodostivat joukkueen edustamaan koulua Matematiikan olympialaisissa. Jokaiselta luokka-asteelta mukaan mahtui kaksi oppilasta – jossain luokassa osallistujat tosin jouduttiin arpomaan, kun tulijoita olisi ollut kymmenkertainen määrä!

Matematiikka on ollut viime aikoina Arabian peruskoulussa näkyvästi esillä: koulussa järjestettiin muun muassa Hauska matikka -kerhoa, jossa oppilaat ovat perehtyneet myös šakin saloihin. Käytävien seinillä on ollut viikoittain vaihtuvia matikkapätkiä, joiden ratkaisuja vanhemmat ovat penanneet reissuvihkoja myöten. Koulussa on myös matikkaluokka, jossa oppilaat voivat pelata erilaisia matikkapelejä.

2000-lukulainen matematiikan opetus näyttää Lappalaisen ja Virtasen mukaan muutenkin aika erilaiselta kuin vielä muutama vuosikymmen sitten. Tunti etenee heidän mukaansa aika harvoin

perinteisen ”ope tarkistaa kotitehtävät taululla”-kaavan mukaan. Sen sijaan Lappalaisen luokassa on leivottu kääretorttua suhteiden laskemisen havainnollistamiseksi. Virtasen mukaan onkin paljon opettajasta kiinni, kuinka paljon jaksaa ja viittsii konkretisointiin panostaa.

Molemmat ovat samaa mieltä, että tehty työ maksaa itsensä takaisin moninkertaisena, sillä tuloksena on motivoituneempia ja innokkaita oppilaita. Konkretisointi auttaa etenkin niitä, joilla on vaikeuksia matematiikassa. Vielä tärkeämpää on kuitenkin Lappalaisen mukaan kohdata oppilas ja luoda luokkaan ilmapiiri, jossa myös virheitä saa tehdä.

Matematiikan opettaja on Lappalaisen mielestä onnistunut tehtävässään, jos oppilas lähtee peruskoulusta positiivisilla matikkakokemuksilla takataskussaan. Vaikka matematiikka ei vielä yhdeksän ensimmäisen kouluvuoden aikana näyttäytyisi kovin kiinnostavana, saattaa peruskoulussa luotu positiivinen pohjavire rohkaista matematiikan pariin myöhemmin. Virtanen korostaa myös ala-asteen matematiikan opetuksen merkitystä: siellä luodaan pohja paljolle.

Ninni Lankinen

KUVAT MATEMATIIKAN OLYMPIALAISISTA 2009. KUVAAJA PERTTI NISONEN

Dvd:llä keinoja haastavuuden kohtaamiseen

Auroran sairaalakoulussa on valmistunut dvd, joka käsittelee haastavuuden kohtaamista koulussa. Dvd on valmistettu Opetushallituksen SAIREKE-hankkeen osaprojektina.

SAIREKE-hanke on vuonna 2005 käynnistynyt valtakunnallinen sairaalaopetuksen kehittämishanke, johon Auroran koulu on osallistunut sen alkamisesta asti. Ajatus tuotoksen tekemisestä syntyi, kun koulut eri puolilta maata kyselivät keinoja haastavien oppilaiden kohtaamiseen.

Auroran koulun sairaalaopetuksen kehittämishankkeen koordinoijana toimi rehtori **Sirpa Lautjärvi** ja työryhmän vetäjänä apilaisrehtori **Marja-Liisa Autio**. Auroran koulusta työryhmään kuuluivat lisäksi erityisluokanopettajat **Seppo Salminen** ja **Piia Ruutu** sekä käsikirjoituksesta vastannut erityisopettaja **Kaisa Petrilä**. Dvd:n käsikirjoituksen ohjannasta, ohjauksesta ja leikkauksesta vastasi ohjaaja **Aija-Leena**

Seppänen, kuvauksesta **Jyri-Hannu Erviälä** ja teknisestä toteutuksesta Helsingin kaupungin mediakeskuksen väki.

Dvd:n nimi on Koulu haastavuuden kesyttäjänä. Dvd on jaettu neljään osaan, joissa haastavuutta tarkastellaan eri näkökulmista:

- 1 Haastava oppilas, jossa Auroran koulun henkilökunta, poliisi, hoitotaho ja sosiaalitoimi pohtivat haastavuutta ja sen ilmenemismuotoja.
- 2 Nuorisoikä ja haastavuus, jossa haastavuutta tarkastellaan lasten- ja nuorisopsykiatrian, poliisin ja sosiaalitoimen näkökulmasta.
- 3 Moniammatillinen yhteistyö, jossa esitetään moniamma-

tillisen neuvottelun irvikuva ja ajatuksia rakentavammista vaihtoehdoista.

- 4 Voimauttava työyhteisö, jossa esitetään esimerkkejä työyhteisön keinoista käsitellä ja selvittää haastavuudesta ja siitä syntyvistä tilanteista.

Kuhunkin osioon liittyy harjoitusta tai tehtäviä, joita voi käyttää esimerkiksi pedagogisten kahviloiden alustuksena tai koulun henkilökunnan yhteisen työskentelyn välineenä. Tehtävät ja kuvaus toimivan koulun rakenteista löytyvät Opetushallituksen sairaalaopetuksen sivuilta: www.edu.fi/erityisopetus/saikonet -> materiaalipankki.

Dvd:n voi tilata Auroran koululta: seppo.salminen@edu.hel.fi.

Opetusryhmien pienentämiseen valtionavustusta

Helsingin opetustoimi on saanut 3 miljoonaa euroa opetusryhmien pienentämiseen kohdennettua valtionavustusta.

Opetuslautakunta päätti kokouksessaan 16.2., että avustus kohdennetaan niille peruskouluille, joissa suomea toisena kielenä opiskelevien oppilaiden osuus on kaupungin keskiarvoa suurempi. Avustus käytetään joko samanaikaisopetuksen järjestämiseen yleisopetuksessa tai ryhmien jakamiseen koulujen omien tarpeiden mukaan.

PERTTI NISONEN

Viikoittainen kasvisruokapäivä

Helsingin kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 17. helmikuuta, että Helsingin kouluihin ja oppilaitoksiin tulee yksi kasvisruokapäivä viikossa. Kasvisruoka on ollut tarjolla ja vapaasti otettavissa Helsingin kaupungin kouluissa ja oppilaitoksissa syksystä 2007 alkaen.

Asiaa valmistelelee ruokapalvelupäällikkö **Airi Rintamäki**, airi.rintamaki@hel.fi, puh. (09) 310 86307.

Itsearviointi- ja palvelukykykyselyn raportit Skolenetissa

Opetusvirastossa tehtiin vuosina 2007–2009 itsearviointi virastohallinnossa sekä kouluissa ja oppilaitoksissa. Raportissa on esitetty erikseen virastohallinnon tulokset, suomenkielisten peruskoulujen tulokset, ruotsinkielisten koulujen tulokset sekä nuoriso- ja aikuiskoulutuslinjan eri yksiköiden tulokset yhteen koottuina. Lisäksi raportin lopusta löytyy kaikki em. tulokset yhdistettyinä.

Virastohallinnossa valmistui vuosittain tehtävä hallinnon palvelukykykysely, jossa virastohallinto kartoittaa tuottamien palvelujen onnistuneisuutta. Vastaajina ovat koulujen ja oppilaitosten rehtorit sekä ammatillisten oppilaitosten apulaisrehtorit sekä oppisopimustoimiston osalta noin 200 työnantaja-asiakasta. Tulokset ovat pysyneet virastohallinnon kokonaisuuden osalta suunnilleen samanlaisina kuin vuonna 2008.

Nämä ja muuta tutkimustoimintaan liittyvää tietoa löytyy Skolenetista, <http://intranet.edu.hel.fi>, kohdasta Opetusvirasto > Arviointi ja tutkimus.

Lisätietoja: Laatu- ja palvelupäällikkö **Leena Oulasvirta**, puh. (09) 310 80563, leena.oulasvirta@hel.fi

Yhteistyöstä mustaa valkoisella

Kiinteistöviraston Tilakeskus ja opetusvirasto allekirjoittivat laatuään ensimmäisen yhteistyöasiakirjan 16.2.2010.

Tilakeskus laatii kaikkien suurasiaakaidensa kanssa vastaavan "kattosopimuksen", jossa sovitaan osapuolten välisistä menettelytavoista ja vastuista liittyen vuokraamiseen ja vuokraan, investointeihin, korjauksiin, viestintään ja keskinäiseen yhteistyöhön. Sosiaaliviraston kanssa syntyi sopimusluonnos viime vuonna, ja terveyskeskuksen kanssa hiotaan parhaillaan lopullista tekstiä.

Vielä viisi vuotta sitten Helsingin virastot vastasivat itse toimitiloistaan, niiden kunnosta ja vuokrasopimuksista. Kun jokin tila kaipasi korjausta, virasto vastasi työstä itse.

Nyt Tilakeskuksen tehtävänä on hallita keskitetysti kaupungin palvelutilakantaa ja koordinoida korjaushankkeita kokonaisuuden kannalta fiksusti, silti tilan käyttäjää kuullen.

ANU-LIINA GINSTRÖM

Virastopäälliköt Rauno Jarnila ja Mikael Nordqvist allekirjoittivat sopimuksen laskiaistiistaina opetusvirastossa.

Omaa pelipaikkaa on haettu tunnustellen ja joukkueen muita pallohaita jututtaen. Kun pelikuviot ovat hahmottuneet, ne on hyvä panna paperille. Nyt tehtävät yhteistyöasiakirjat vetävät yhteen olevat ja hyväksi havaitut toimintatavat ja erillisohjeet sekä täsmenävät niitä.

Kaupungin talohankkeet netissä

Helsinki rakentaa ja peruskorjaa taloja tänäkin vuonna miljoonilla euroilla. Miten rahat käytetään? Missä sementtimylly hyrisee ja naulapussy paukkaa?

Kaupungin palvelutilojen rakennushankkeista ja palvelurakennusinvestointien ohjauksesta vastaa Tilakeskus.

Lisätietoja alkaneen vuoden hankkeista saa osoitteesta www.tilakeskus.fi/hankkeet.

Kaikki mukaan laulamaan!

Sibelius-lukio esittää kulttimusiikaali *The Rocky Horror Show'n* ensi kertaa nuorten voimin.

Ota lava haltuun!, huutaa ohjaaja **Marko Kallio** korkokengissä kävelevälle 18-vuotiaalle **Ville Mäkiselle**, joka esittää transvestiitti Frankia.

Frank kääntyy lavalla yleisöön päin ja hymyilee itsevarmasti.

Meneillään on *The Rocky Horror Show* -rockmusikaalin harjoitukset Helsingin Sibelius-lukiossa. Musikaalin ensi-ilta on 12. toukokuuta Gloria-kulttuuriareenassa.

Kallio on innoissaan, sillä tätä rockmusikaalia on aikaisemmin esitetty Suomessa vain kerran, Seinäjoen kaupunginteatterissa vuonna 1995. – Halusin tehdä juuri tämän, muita vaihtoehtoja ei ollut, hän sanoo.

Se ei ollut aivan yksinkertaista, sillä jo esitysoikeuksien hankkiminen vei pari vuotta.

Mukana musiikin- ja tanssin erikoiskoulun projektissa on kuutisenkymmentä 16–18-vuotiasta nuorta näyttelämässä, laulamassa, soittamassa, tanssimassa, lavastamassa, puvustamassa tai hoitamassa näyttämötekniikkaa.

Näin nuorella esittäjäkaartilla musikaalia ei aiemmin ole esitetty Suomessa.

Musikaalissa nuoren kihlaparin Bradin ja Janetin auto hajoaa metsätielle. He päätyvät vanhaan linnaan, jossa asuu omalaatuinen tiedemies Frank palveluskuntineen. Frank on juuri luomassa itselleen elävää kumppania, Rockya. Musikaalin henkilöiden välillä risteilee intohimoja, joiden kautta juoni etenee kohti huikeaa loppuratkaisua.

Musikaalista tehtiin vuonna 1975 elokuva *The Rocky Horror Picture Show*. Se nousi kulttiasemaan, kun yleisö otti tavakseen osallistua juonenkäänteisiin lausumalla repliikkejä ääneen, tanssimalla tai heittelemällä valkokangasta polvisukilla tai paahtoleivän palasilla.

Sibeliuslukiolaiset eivät välttämättä halua esityksessään niskaansa leivänpalasia, mutta ohjaaja Marko Kallio toivoo, että yleisö innostuu vähintäänkin tanssimaan mukana.

Pääosan esittäjien mielestä musikaalin hauskuus perustuu juuri sen erikoisuuteen. "Absurdi", sanoo Frankia näyttävä Vile Mäkinen.

"Outo", kuvaa Bradia esittävä **Ville Parkkonen**. "Seksintäyteinen", sanoo

Musikaalin harjoituksissa **Brad** (Ville Parkkonen), **Janet** (Linda Hämäläinen), **Frank** (Ville Mäkinen), **Magenta** (Pinja Fenström) ja **Columbia** (Hanna Ollikainen).

Linda Hämäläinen, joka on musikaalin Janet.

Kaikki kolme ovat ensimmäistä kertaa isossa musikaaliroolissa.

Harjoitusprosessi on heidän mukaansa ollut odotettua rankempi. Pääsykokeet pidettiin viime syysänä, vuorosanat piti opetella ulkoa joululomalla ja säännöllinen harjoittelu alkoi vuoden alussa.

– Haastavinta on laulaa bändin solistina samalla kun näyttelee, Ville Parkkonen arvelee.

Entä miltä tuntuu esittää näyttämöllä seksikohtauksia, jos vaikkapa omat isovanhemmat ovat yleisön joukossa katsomassa?

Pienen hiljaisuuden jälkeen Ville Mäkinen toteaa: – Se että minulla on isovanhemmat ja että itse olen tässä, on jo edellyttänyt eräitä seksikohtauksia, joten ei siinä mitään kummallista ole.

Stella Kallionpää

The Rocky Horror Show

Gloria-kulttuuriareenassa (Pieni Roobertinkatu 12)
Liput: www.lippu.fi

Lippujen hinnat: opiskelijat, nuoret 10.50 €, aikuiset 17.00 €
Ensi-ilta ke 12.5.2010 klo 19.00
Lisäksi la 15.5 klo 23.00 Horror-teemabileet.

Lisätietoja:

Marko Kallio, musiikin opettaja
Sibelius-lukio
marko.kallio@edu.hel.fi

TAPAHTUMIA

Korkeasaari kutsuu koululaisia

Opetusviraston ja Korkeasaaren yhteistyö jatkuu tänäkin vuonna. Helsingiläisille kouluille sisään-pääsy Korkeasaareen on maksuton, mutta vaatii ennakoilmoittautumisen.

Kansainvälinen biodiversiteetti-vuosi 2010 näkyy kouluille suunnatuissa tapahtumissa. Maaliskuussa yläkoulun ja lukion oppilaat tekevät koululaiskonferenssin työpajoissa luonnonsuojeluviestejä (15.3., 17.3. ja 19.3.). Koululaisten työt ovat nähtävillä Korkeasaaren kotisivuilla ja niitä voi vapaasti käyttää omassa opetuksessaan.

Toukokuu innostaa koulut jalkautumaan eläintarhaan. Luokkaretkeläiset voivat varata 10.5.–4.6. Tutkimusretki Korkeasaaren -reitit, jonka miniopastuksilla ja omatoimisilla pisteillä oppilaat tutustuvat mm. Kissalaakson uhanalaisiin petoihin, eläinten käyttäytymiseen ja Suomen pöllöihin. Sisään-pääsy on helsingiläisille kouluille maksuton, mutta vaatii ennakoilmoittautumisen!

Syksyn uutuuksena on Koulujen Korkeasaari-päivä (29.9.), maksuton tapahtuma helsingiläisille kouluille. Monimuotoisuusteema jatkuu vielä marraskuussakin yläkoulujen petoseikkailussa (1.–5.11.).

Lisätietoja: Ympäristökasvattaja **Nina Trontti**, Korkeasaaren eläintarha, puh. (09) 310 79612, nina.trontti@hel.fi

Tulevaisuuden koulu puntarissa

KOULU 2029 – Onko sukupuolella ja kielellä väliä? oli otsikkona 11. helmikuuta pidetyssä työseminaarissa, jossa käytiin pedagogista keskustelua koulun tulevaisuuden haasteista opetus-suunnitelmatyön näkökulmasta.

Seminaariin osallistui noin 50 pedagogista ja esi- ja alkuopetuksen (ensio) yhteyshenkilöä. He ovat helsingiläisiä opettajia, jotka oman työnsä lisäksi kehittävät opetuksen rakenteita ja sisältöjä yhdessä perusopetuslinjan hallinnon kanssa.

Seminaarin järjesti opetusviraston perusopetuslinja, opetuspäällikkö **Lassi Kilposen** johdolla.

Kulttuurien läsnäoloa Myllypurossa

Aamupäivällä tohtorikoulutettava **Anna-Leena Riitaoja** Helsingin yliopiston Opettajankoulutuslaitokselta luonnoit aiheenaan monikulttuuri-

suuskasvatus helsingiläisissä koulu-ympäristöissä. Hän myös keskusteli yleisön kanssa, muun muassa monikulttuurisuuden käsitteen monitulkintaisuudesta.

Pedagoginen yhteyshenkilö sekä opinto-ohjaaja **Tiina Valtonen** kertoi kulttuurien arjesta omassa koulussaan. Myllypuron yläaste on mukana ohjauksen pilottihankkeessa.

Koulussa on toteutettu vanhempien vertaisryhmätöitä. Yhtenä muotona on ollut päättöluokkalaisten (9lk) somaliyttöjen ja somaliäitien ilta tammikuussa. Mukana oli seitsemän perheen naiset. Pedagoginen yhteyshenkilö **Hawa Aalto** oli mukana tulkkina ja ohjaajana. Myllypuron yläasteelta erityisopettaja **Ulla Hukka** ja opinto-ohjaaja Tiina Valtonen suunnittelivat illan kulkua.

Tammikuuisen illan aikana keskusteltiin ja pohdittiin erilaisia ammattitaitoja. Millaisia taitoja opiskelussa ja elämässä tarvitaan? Ryhmät jat-

kaa maaliskuussa ja kenties pidempäänkin.

Keskustelu tarpeen

Lounaan jälkeen etsittiin näkökulmia tulevaisuuden kouluun. Millaisia ovat oppimisympäristöt vuonna 2029? Miten oppimisympäristöt ottavat huomioon oppilaiden sukupuolen ja kulttuuritaustan? Miten suvaitsevaisuutta tuetaan? Millaista on olla tyttö tai poika koulussa? Miten koulussa jaetaan tilaa?

Aiheita pohdittiin ryhmissä, ja ryhmätöitä alustivat tutkija **Marja Peltonen** Nuorisotutkimusseurasta ja rehtori **Pasi Rangell** Hämeenlinnasta.

Seminaari osoitti selkeästi, että on tarvetta pedagogiselle keskustelulle koulun kasvatuksen tavoitteista ja sukupuoleen sekä kulttuuriin liittyvistä aiheista. Seminaaripäivän ryhmien ajatukset kootaan ja niitä työstetään edelleen ensi syksyn seminaarissa.

Tuulia Tikkanen

KORKEASAAREN ARKISTO / MARI LEHMÖNEN

Uutta henkilökuntaa

Teemu Säksniemi aloitti 7. joulukuuta palvelussuhdeasiamiehenä hallinto- ja kehittämiskeskuksessa, henkilöstö- ja lakipalveluissa, eläkkeelle jääneen Hans Biströmin seuraajana.

Sari Korkalainen aloitti 1. helmikuuta opetuskonsulttina perusopetuslinjalla, Johanna Kumeniuksen seuraajana. Sari hoitaa monikulttuurisuuteen sekä kieli- ja kulttuuriryhmiin liittyviä asioita.

Sähköinen palkkalaskelma kaikille

Huhtikuusta alkaen kaupungin henkilöstö saa palkkalaskelmansa sähköisenä omaan verkkopankkiinsa. Sähköinen palkkalaskelma sisältää samat tiedot kuin paperinenskin laskelma, mutta lisäksi se tarjoaa monia uusia etuja.

Sähköinen palkkalaskelma koskee kaikkia niitä kaupungin työntekijöitä ja viranhaltijoita, joiden säännöllinen palkanmaksupäivä on kuukauden 14.–15. tai viimeinen päivä. Sen käyttöönotto edellyttää henkilökohtaisia verkkopankkitunnuksia. Lisäksi palkkatilin on oltava Nordeassa, Sampo Pankissa, Osuuspankki- tai Säästöpankkiryhmässä tai Handelsbankenissa.

Henkilökohtaiset palkkatiedot ovat sähköisessä muodossa aina tallessa ja selattavissa suojatussa paikassa, ja ne arkistoituvat verkkopalkkalaskelmaa 18 kuukauden ajan. Halutessa palkkalaskelman voi tallentaa omiin tiedostoihin tai tulostaa sen.

Henkilöstölle lähetetään maaliskuun palkkalaskelman mukana tiedote muutoksesta. Palkkalaskelman voi yhä pyytää lähetettäväksi kotiin, jos sähköistä palkkalaskelmaa ei voi ottaa käyttöön. Tästä annetaan tiedotteessa tarkemmat toimintaohjeet.

(Heli-intra /Henkilöstökeskuksen viestintä)

Rekry-teemalla Educassa

Opetusvirasto oli tänäkin vuonna mukana Educassa, nyt ensimmäistä kertaa yhteisellä osastolla Helsingin sosiaaliviraston kanssa. Teemana oli henkilöstön rekrytointi ja niinpä osastolla päivystivät kummankin viraston henkilöstöhallinnon ammattilaiset.

Kasvatus- ja koulutusalan valtakunnallinen tapahtuma Educa 2010 järjestettiin Helsingin messukeskuksessa 29.–30. tammikuuta.

Mikä on rekisteriseloste?

Kouluissa, oppilaitoksissa ja virastohallinnossa käsitellään sekä oppilaiden että henkilöstön henkilötietoja. Oppilaat ja henkilökuntaan kuuluvat ovat henkilötietolain mukaisia rekisteröityjä. Henkilötiedoilla tarkoitetaan kaikkia luonnollista henkilöä tai hänen ominaisuuksiaan tai elinolosuhteitaan kuvaavia tunnistettavia merkintöjä.

Henkilötietojen käsittelyssä tiedoista muodostuu henkilörekisteri. Samaan henkilörekisteriin kuuluvat kaikki ne tiedot, joita käytetään samassa käyttötarkoituksessa. Oppilaiden ja opiskelijoiden henkilötietojen käsittely liittyy opetuksen järjestämiseen. Henkilöstön henkilötietoja käsitellään henkilöstöhallinnossa.

Henkilötietojen käsittelyn tulee olla avointa. Rekisteröidyillä on oikeus tietää heistä kerättävien henkilötietojen käsittelystä. Rekisterinpitäjän lakisääteisenä velvoitteena on laatia kaikista henkilörekistereistä rekisteriseloste.

Rekisteriselosteesta tulee ilmetä, mitä henkilötietoja rekisterissä on, mihin niitä käytetään ja minne tietoja säännönmukaisesti luovutetaan sekä tietojen suojauksen periaatteet. Rekisteriselosteeseen tutustumalla oppilas ja hänen huoltajansa ymmärtävät, miten heidän henkilötietojensa koulussa ja oppilaitoksissa käsitellään.

Rekisteriseloste on pidettävä jokaisen saatavilla. Rekisteriselosteen laatimisvelvoitteesta ja saatavillapitovelvoitteesta säädetään henkilötietolaissa.

Minna Antila
hallintolakimies

Tällä palstalla kurkistamme opetusvirastolaisten työtiloihin.

VALTAKUNTA

Tästä valtakunnasta ei tahdo löytyä tyhjää pöydänkulmaa muistilehtiölle ja kynälle, sillä tietokoneet, johdot ja vempheet täyttävät miltei kaiken tilan. Mutta tähän onkin atk-laitteiden ja niitä hallitsevien henkilöiden

valtakuntaa. Yksi heistä on suunnittelija **Alpi Olli**.

Paikka on opetusviraston helpdesk, tuttavallisesti "helppari", ja se sijaitsee viraston toimitalon ensimmäisessä kerroksessa Kaikukadun puolella. Helppari-

tiloissa työskentelee kymmenen henkilöä.

Mitä täältä kysytään?

Kaikkea mahdollista! Jos kysymyksessä on kirjain a-, t-, tai k-, tai jos kysymys liittyy koneisiin tai laitteisiin, niin se tuntuu ohjautuvan aina tänne. Muun muassa osoitteita ja silitysrautoja on kysytty, mutta ne eivät kuulu helpparin palveluihin, Alpi Olli naurahtaa.

Mitä palveluja helpdesk tarjoaa?

Ylläpidämme opetusviraston tietotekniikkaa ja tuemme tämän talon (virastohallinnon) tietotekniikan käyttöä. Kouluja ja oppilaitoksia palvelemme siten, että kentän tukihenkilöt ovat yhteydessä meihin. Joissakin asioissa, kuten @hel.fi-sähköpostiin liittyvissä, palvelemme myös suoraan koko opetusviraston henkilökuntaa.

Tehtävämme on asiakaspalvelu, neuvonta, käytön tuki ja laitehuolto.

Helpdesk palvelee puhelimitse (09) 310 86263 ja sähköpostitse helpdesk@edu.hel.fi tai helpdesk.opetusvirasto@hel.fi.

Raili Tanhuanpää

RAILI TANHUANPÄÄ

Saksittua

Tästä alkaa elämä

Abiturientit viettivät eilen penkinpajaisiaan. Helsingissä penkkaripäivän ajelu alkoi totuttuun tapaan Merisatamanrannasta. Ensimmäisinä letkassa kulkivat Helsingin normaalilyseon autot, joita seurasivat Kallion ja Ressun lukioiden kuorma-autot. Autoja koristavissa iskulauseissa mukailtiin esimerkiksi mainoksia: "Meidän abit vie teidän abien ällät", sanottiin Ressun lukioiden autossa. Kulosaarelaiset olivat vääntäneet iskulauseen muotoon "Meidän abit vie teidän abien ämmät". Abiajeiluun otti osaa noin 100 autokuntaa.

Helsingin Sanomat, Hufvudstadsbladet, 19.2.2010

Oikeuskansleri Jonkka jyrähti peruskoulujen oppilashuollosta

Oikeuskansleri Jaakko Jonkka on huolissaan siitä, että paikkakunta- ja koulukohtaiset erot peruskoulujen oppilashuollossa näyttävät olevan huomattavia. Käytännössä tämä tarkoittaa, että oppilaat ovat toisiinsa nähden eri-

arvoisessa asemassa, mikä on vastoin perustuslakia. Asianmukaisen perusopetuksen toteutumisesta vastuussa oleva opetusministeriö ja Opetushallitus ovat jo ryhtyneet töihin epäkohtien ratkaisemiseksi, ja listaa konkreettisista toimista tilanteen parantamiseksi odotetaan loppuvuodesta. Oikeuskansleri pyysi asian selvittämiseksi valtakunnallista selvitystä opetusministeriöltä käyttäen esimerkkeinä tapauksia Vantaalta, Helsingistä, Karvialta ja Muoniosta.

Oikeuskansleri kommentoi myös koulujen työrauhaa ja sen rikkomuksia käsitteleviä tapauksia. Hänen silmiensä ohi ei mennyt Vantaan kalapuikkokiista tai lehtijuttu Helsingistä, jossa kerrottiin, että helsinkiläisopettajat tekevät vuosittain noin 300 ilmoitusta koulussa sattuneista vaaratilanteista.

STT, Helsingin Sanomat 23.2.2010

Motiva: Energiaosaaminen kansalaistaidoksi

Uudella vuosikymmenellä energiaosaaminen ja kestävä kehitys on

juurrutettava kansalaistaidoiksi ja osaksi suomalaisten arkea. Energiaopetuksen materiaalit ja menetelmät ovat esillä Motivan osastolla Educa-messuilla 29–30. tammikuuta. Energiaopetuksesta keskusteltiin paneelikeskustelussa, johon osallistuivat muiden muassa ympäristökasvatuksen pedagoginen yhteyshenkilö Tiina Kilpeläinen Lauttasaaren ala-asteen koulusta sekä kahdeksannen luokan oppilas Lasse Mäki Helsingin Normaalilyseosta

Kauppalehti 29.1.2010

Lisää koululiikuntaa, totta kai!

Tehtaanpuiston yläasteen yhdeksäsluokkalainen Arben Grebi kannattaa koululiikunnan lisäämistä. Samaa mieltä on viereisen Kallahden peruskoulun liikunnanopettaja Pavel Keronen. Molempien perustelut liikunnan lisäämiselle lähtevät henkilökohtaisista kokemuksista. Keronen viittaa tutkimuksiin lasten liikunnan tarpeesta, Grepi taas pohtii, ettei opetussuunnitelman mukainen viikkotuntimäärä riitä niille, jotka eivät harrasta liikuntaa koulun ulkopuolella. Tehtaanpuiston yläasteella mahdollisuudet liikunnan harrastamiseen ovat jopa poikkeuksellisen hyvät, ja niitä myös hyödynnetään. Molemmat haastatellut ovat tietoisia huolesta, joka liittyy siihen, että paljon liikkuvien nuorten rinnalla kasvaa joukko, jotka eivät käytännössä liiku ollenkaan. Kerosen mukaan opettajan tehtävä on huolehtia siitä, että tällainen oppilas saadaan vedettyä joukkoon mukaan.

Kansan Uutiset 5.2.2010

Sähköinen mediaseuranta Skolenetissa

Opetusvirastolla on käytössään sähköinen Mediaseuranta, jonka toimittaa m-Brain Oy. Mediaseuranta löytyy Skolenetista, etusivun Tarpeellista-otsikon alta.

Mediaseurannassa julkaistaan päivittäin tiivistelmät Helsingin opetustointa koskevista uutisista eri medioissa. Seurannassa ovat sanoma- ja paikallislehtien lisäksi myös sähköiset mediat ja uutistoimisto STT.

Mediaseurannan aineistoa voi hyödyntää myös opetuksessa. Useista uutisreferaateista on linkki alkuperäiseen uutislähteeseen, mikäli se on julkisesti verkosta saatavilla.

Opetusviraston Mediaseurannan etusivulla on linkki, josta pääsee näkemään myös nuorisosaiankeskuksen mediaseurannan osumat.

Oheiset "Saksittua"-tekstit on poimittu opetusviraston Mediaseurannasta.

KOULUHELSENKI SKOLHELSINGFORS

KouluHelsinki-SkolHelsingfors 1/2010
Maaliskuu 2010

Helsingin kaupungin opetusviraston henkilöstölehti. Ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Verkkolehti (pdf) löytyy opetusviraston internet-sivuilta: www.edu.hel.fi

Julkaisija

Helsingin kaupungin opetusvirasto
Postiosoite: PL 3000,
00099 Helsingin kaupunki
Käyntiosoite: Hämeentie 11 A, Helsinki 53
Puhelin (09) 310 8600
Faksi (09) 310 87069

Päätoimittaja

Raili Tanhuanpää, puh. (09) 310 86239,
paatoimittaja.opetusvirasto@hel.fi

Redaktör

Ann Holm-Dellringer, tfn (09) 310 86221,
ann.holm-dellringer@hel.fi

Toimitusneuvosto

Inari Salonen, Leila Lehto, Aulikki Kalalah-ti, Liisa Kotimäki, Hannele Määttä, Christ-er Sundqvist, Päivi Lyhykäinen, Paula Nuu-tinen, Sanna Kurttila ja Liisa Suoninen.

Kannen kuva: Pertti Nisonen

Ulkoasu ja taitto

Olli Turunen | Tovia Design Oy
Painatus Painotalo Auranen Oy
ISSN 07859686

Anna palautetta!

Palaute on tervetullutta osoitteeseen:
paatoimittaja.opetusvirasto@hel.fi

MENNYT MAAILMA

Kuka ihmeen Uno Cygnaeus?

Vastaus takasivulla.
Sauli Seppälä, museolehtori
www.helsinginkaupunginmuseo.fi

Tiina Sandberg

KOULUHELSENKILÄISIÄ ANU JAPISSON

Nuorten nettiosaaminen on myytti

HANNES VICTORZON

Yläasteen aikana nuoren pitää yleensä ensimmäisen kerran miettiä tosissaan, mille alalle aikoo aikuisena suuntautua. Anu Japissin mielestä opinto-ohjaaja ei voi keskittyä vain peruskoulun jälkeisten valintojen ohjaamiseen, vaan vähintään yhtä tärkeää on opettaa työnhakuun ja tiedonhakuun liittyviä kansalaistaitoja.

Ensi alkuun Japiss haluaa romuttaa myytin nuorten ylivertaisesta nettiosaamisesta.

- Nuoret ovat taitavia klikkaajia ja netin viihdekäyttö on hyvin hallussa, mutta heidän tiedonhankintataitonsa ovat varsin alkeellisia. En kritisoi viihdekäyttöä sinänsä, mutta nämä kaksi asiaa olisi syytä erottaa toisistaan. Meidän aikuisten tulee tajuta, että voimme ja meidän pitää opettaa nuoria netin käytössä.

Hän kertoo, että esimerkiksi Toisen asteen valintaoppaan siirtäminen käytännössä nettiin oli nimenomaan nuorille ongelma, ei opinto-ohjaajille. Tiedot oppilaitoksista ja valinnoista ovat monelle nuorelle netissä liian monen klikkauksen päässä eikä kaikkien oppilaiden kotona ole tietokonetta.

- Yläasteikäisille ei vielä voi antaa kotitehtäväksi tiedon hakemista netistä. Aikuisen pitää avustaa tiedonhaussa, istua vierellä tai antaa valmiita linkkilistoja. Suodattaa ja hakea tietoa etukäteen sopiviksi kokonaisuuksiksi.

Haaveena verkkokurssi

Oppi menee parhaiten perille, kun se on liitetty aitoon elämään. Japissin oppilaat täyttävät netissä lomakkeita, lähettävät sähköpostia TET-harjoittelupaikkoihin ja kesätyöpaikkoihin.

- Harjoittelemme myös asiakirjakirjoittamista, esimerkiksi CV:n ja työhakemuksen tekoa.

Lisäksi opo teettää netissä erilaisia ammatinvalinta- ja persoonallisuustestejä.

- Näiden pohjalta on hyvä rakentaa siltaa ammatinvalintaan ja toisen asteen opintoihin.

Tulevaisuuden tavoitteena Japissinilla on kokonainen verkkokurssi. Opiskelumuoto, johon nuoret taatusti tulevat törmäämään työ- ja opiskeluelämässään.

Itse hän hakee netistä tietoa oppilaitoksista, koulutustarjonnasta ja valintamenettelyistä, oppimateriaalia tunnille, opetusvideoita esimerkiksi opetv:stä ja kevennyksiä You Tubesta.

- Ennakkoluuloton surffailu on perusmetodini. Linkkilistoja kannattaa myös koota - sekä omaan käyttöön että kollegoiden iloksi ja hyödyksi.

Ammatillisen koulutuksen osaaja

Anu Japiss aloitti opinto-ohjaajana Vuosaaren peruskoulussa ja Tehtaanpuiston yläasteen koulussa viime syksynä. Sitä ennen hän toimi pitkään ammatillisen koulutuksen opettajana, hallinnossa ja esimiehenä.

- Halusin katsoa koulua toisesta näkökulmasta. Yläasteen opo on paljon vartija, kolmen vuoden aikana lapset muuttuvat nuoriksi ja joutuvat tekemään tärkeitä valintoja. Katson olevani isojen asioiden ääressä, työ on hyvin palkitsevaa ja innostavaa.

Ammatillisen koulutuksen suosio kasvaa tasaisesti, mutta toisaalta lukiolla on yhä maine "parempana vaihtoehtona", ainakin vanhempien silmissä. Ammatillisen puolen kokemus on tuonut Japissinille hyödyllisiä kontakteja ja muuta sisäpiirin tietoa.

- Realismi on tärkeää, mutta yhtä tärkeää on kunnioittaa nuoren omaa näkemystä. Onneksi nykyään koulutuspolut ovat niin monipuolisia, ettei yhtä ainoaa oikeaa reittiä ole olemassakaan. Tähdennän nuorille, että uusia ovia avautuu aina, kunhan ensiksi saattaa edellisen asian loppuun.

Linkkivinkkejä opetuskäyttöön

- www.koulutusnetti.fi
- www.opintoluotsi.fi
- www.kunkoululoppuu.fi
- <http://www.sooda.com/suunta/koulus.html>
- www.ammattinetti.fi
- <http://www.alli.fi/omalleuralle/index.html>
- <http://www.zest.fi>
- www.mol.fi/avo
- <http://videot.ilkka.fi/?LoadCategory=14>

Linkkivinkkejä oman ammatitaidon ylläpitämiseen ja kehittämiseen:

- <http://www.uta.fi/tyt/verkkotutor/sisalto.htm>
- <http://www oulu.fi/opetkeh/oppimisklinikka/>

Uno Cygnaeus (1810–1888) oli Jyväskylän opettajaseminaarin johtaja, kansakoulujen ylitarkastaja sekä Alaskassa, Viipurissa ja Pietarissa vaikuttanut pappi. Sveitsin ja Saksan alueilla tekemien opintomatkojen innoittamana Cygnaeus uudisti suomalaista koulujärjestelmää 1860-luvulla. Ehdotuksensa valtion järjestämästä, kaikille yhteiskuntaluokille ja sukupuolille avoimesta pohjakoulutuksesta oli aikanaan vallankumouksellinen. Opetusohjelmaan piti sisältyä urheilua ja käsitöitä. Koulun tuli käytännön aineiden avulla kehittää työkykyä ja yritteliäisyyttä. Yhteinen koulunkäynti iässä, jolloin lapset ovat alttiita vaikutteille, loi Cygnaeuksen ihanteiden mukaan perustan erisäätysten ihmisten keskinäiselle kunnioitukselle ja tasoiitti yhteiskunnallisia eroja. Jälkipolvet ovat kunnioittaneet Cygnaeusta nimeämällä hänen mukaansa kouluja, katuja ja puistoja muun muassa Helsingissä, Hämeenlinnassa ja Jyväskylässä. Kuvassa Kirsti Ristan väripuupirros Cygnaeus lögstadieskolainin pihalta. Koulun 100-vuotisjuhla vietetään tänä vuonna.